

Çalışma Programı 2024

T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

2024 YILI ÇALIŞMA PROGRAMI
(1 OCAK – 31 ARALIK 2024)
(REVİZYON 2)

(AĞUSTOS 2024)

TR33 Bölgesi (Afyonkarahisar, Kütahya, Manisa, Uşak)

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	1
TABLolar LİSTESİ	3
GRAFİK LİSTESİ	3
KISALTMALAR	4
YÖNETİCİ ÖZETİ / SUNUŞ	6
1. GİRİŞ	8
2. SONUÇ ODAKLI PROGRAMLAR	10
2.1. Kırsal Potansiyelin Harekete Geçirilmesi Sonuç Odaklı Programı (KIR-TUR SOP)	10
2.1.1. Amaç	10
2.1.2. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi	10
2.1.3. Sonuç Hedefleri	13
2.1.4. Proje ve Faaliyetler	14
2.1.5. Program Süresi ve Zaman Planlaması	16
2.1.6. İzleme ve Değerlendirme	17
2.2. Dezavantajlı Grupların Niteliklerinin Güçlendirilmesi ve İş Gücüne Katılımının Sağlanması Sonuç Odaklı Programı (İŞTEGÜÇ SOP)	19
2.2.1. Amaç	19
2.2.2. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi	19
2.2.3. Sonuç Hedefleri	22
2.2.4. Proje ve Faaliyetler	22
2.2.5. Program Süresi ve Zaman Planlaması	25
2.2.6. İzleme ve Değerlendirme	26
2.3. İmalat Sanayisinde Yeşil Dönüşümün Sağlanması ve Teknoloji Düzeyinin Artırılması Sonuç Odaklı Programı (YE-TEK SOP)	28
2.3.1. Amaç	28
2.3.2. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi	28
2.3.3. Sonuç Hedefleri	32
2.3.4. Proje ve Faaliyetler	32
2.3.5. Program Süresi ve Zaman Planlaması	36
2.3.6. İzleme ve Değerlendirme	37
2.4. Geçmiş Dönem Sonuç Odaklı Programlar	39

2.4.1.	TEKNO SOP	39
2.4.2.	TURİZM SOP	39
2.4.3.	MESLEK SOP	40
3.	Kurumsal Gelişim	41
3.1.	Araştırma, Analiz ve Programlama	41
3.2.	İş Birliği ve Koordinasyon	41
3.3.	Kapasite Geliştirme	41
3.4.	Tanıtım Faaliyetleri	42
3.5.	Diğer Proje ve Faaliyetler	43
4.	Yerel Kalkınma Fırsatları	45
4.1.	Amaç	45
4.2.	Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi	45
4.3.	Sonuç ve Çıktılar	45
4.4.	Proje ve Faaliyetler	48
4.4.1.	Araştırma, Analiz ve Programlama	48
4.4.2.	İş Birliği ve Koordinasyon	48
4.4.3.	Tanıtım ve Yatırım Destek	49
4.4.4.	AB ve Diğer Dış Kaynaklı Programlar Kapsamındaki Projeler	50
5.	Sonuç ve Değerlendirme	53
6.	Ekler	53

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1 – Kırsal Turizm Bileşenleri.....	10
Tablo 2 – TR33 Bölgesi ve Ülke Geneli Ortalama Kalış Süreleri.....	12
Tablo 3 – KIR-TUR SOP Sonuç Göstergeleri.....	13
Tablo 4 – KIR-TUR SOP Faaliyetleri Zaman Planlaması.....	16
Tablo 5 – KIR-TUR SOP Faaliyetleri Çıktı Göstergeleri ve Bütçeleri.....	18
Tablo 6 – TR33 Bölgesi ve Ülke Geneli İş Gücü İstatistikleri.....	19
Tablo 7 – TR33 Bölgesi ve Ülke Geneli Üniversite Öğrenci Sayıları.....	20
Tablo 8 – İŞTEGÜÇ SOP Sonuç Göstergeleri.....	22
Tablo 9 – İŞTEGÜÇ SOP Faaliyetleri Zaman Planlaması.....	25
Tablo 10 – İŞTEGÜÇ SOP Faaliyetleri Çıktı Göstergeleri ve Bütçeleri.....	27
Tablo 11 – YE-TEK SOP Sonuç Göstergeleri.....	32
Tablo 12 – YE-TEK SOP Faaliyetleri Zaman Planlaması.....	36
Tablo 13 – YE-TEK SOP Faaliyetleri Çıktı Göstergeleri ve Bütçeleri.....	38
Tablo 14 – Geçmiş Dönem Sonuç Odaklı Program Faaliyetleri Çıktı Göstergeleri ve Bütçeleri.....	40
Tablo 15 – Kurumsal Gelişim Faaliyetleri Bütçesi.....	44

GRAFİK LİSTESİ

Grafik 1 – TR33 Bölgesi ve Ülke Geneli Kır-Kent Nüfusu Dağılımı (%).....	11
Grafik 2 – Girişim Yoğunluğu Oranı (1.000 Kişi Başına).....	21
Grafik 3 – Düzey 2 Bölgeleri Kişi Başına Düşen Ar-Ge Harcaması ve 1.000 Kişi Başına Düşen Ar-Ge Personeli.....	28
Grafik 4 – TR33 Bölgesi İlleri, Üç Büyük İl / Çevre İller ve Ülke İmalat Sanayisi İstihdamının Teknoloji Düzeyine Göre Dağılımı (%).....	29
Grafik 5 – TR33 Bölgesi İlleri, Üç Büyük İl / Çevre İller ve Ülke İhracatının Teknoloji Düzeyine Göre Dağılımı (%).....	29
Grafik 6 – TR33 Bölgesi AB Ülkelerine Yapılan İhracat Oranı (%).....	30

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
AFSÜ	: Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi
Ar-Ge	: Araştırma Geliştirme
AYDO	: Afyonkarahisar Yatırım Destek Ofisi
ÇEDEP	: Çevre ve Enerji Altyapı Mali Destek Programı
ÇÜGEP	: Çalışan ve Üreten Gençler Programı
ETB	: Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
FAMTRIP	: Tanıtım Gezisi
IPA	: AB Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı
İDB	: İzleme ve Değerlendirme Birimi
İMİB	: İdari ve Mali İşler Birimi
İŞKUR	: Türkiye İş Kurumu
İŞTEGÜÇ SOP	: Dezavantajlı Grupların Niteliklerinin Güçlendirilmesi ve İş Gücüne Katılımının Sağlanması Sonuç Odaklı Programı
KAGM	: Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü
KIR-TUR SOP	: Kırsal Potansiyelin Harekete Geçirilmesi Sonuç Odaklı Programı
KOBİ	: Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletme
KOBİSTFİN	: KOBİ'lerde İstihdamın ve Üretim Artırılması Finansman Desteği Programı
KYDO	: Kütahya Yatırım Destek Ofisi
MESLEK SOP	: Mesleki Eğitim Sonuç Odaklı Programı
MYDO	: Manisa Yatırım Destek Ofisi
NEET	: Ne Eğitimde Ne İstihdamda
OSB	: Organize Sanayi Bölgesi
PBKB	: Planlama ve Bölgesel Koordinasyon Birimi
PGUB	: Proje Geliştirme ve Uygulama Birimi
PYB	: Program Yönetimi Birimi
SEGE	: Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu
SOGEP	: Sosyal Gelişmeyi Destekleme Programı
SOP	: Sonuç Odaklı Program
STB	: Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
STK	: Sivil Toplum Kuruluşu
TAGDEP	: Turizm Altyapısının Geliştirilmesi Mali Destek Programı
TAİDEP	: Turizm Altyapısının İyileştirilmesi Mali Destek Programı
TUTAP	: Turizm ve Tarımsal Altyapı Mali Destek Programı
TD	: Teknik Destek Programı
TEKNO SOP	: İmalat Sanayisinde Teknolojik Dönüşümün Sağlanması Sonuç Odaklı Programı
TİM	: Türkiye İhracatçılar Meclisi
TOBB	: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TSO	: Ticaret ve Sanayi Odası
TURİZM SOP	: Alternatif Turizminin Geliştirilmesi Sonuç Odaklı Programı
TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu

TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
TÜRSAB	: Türkiye Seyahat Acentaları Birliği
UNESCO	: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
UYDO	: Uşak Yatırım Destek Ofisi
ÜŞEP	: Üreten Şehirler Programı
YDO	: Yatırım Destek Ofisi
YKF	: Yerel Kalkınma Fırsatı
ZAFER	: Zafer Kalkınma Ajansı
YE-TEK SOP	: İmalat Sanayisinde Yeşil Dönüşümün Sağlanması ve Teknoloji Düzeyinin Artırılması Sonuç Odaklı Programı

YÖNETİCİ ÖZETİ / SUNUŞ

Ajansların mevzuatında belirtilen görevlerini daha etkin bir şekilde yerine getirebilmeleri için geçmiş uygulama tecrübeleri de dikkate alınarak yeni bir vizyonla gerek işlevsel gerekse kurumsal dönüşüm süreçlerinde ilk adım olarak ajanslar bölge planları, sektörel stratejiler ve saha çalışmaları ile uyumlu olacak şekilde aşağıda verilen stratejik tercihlerini belirlemiş ve bu stratejileri destekleyecek Sonuç Odaklı Programları (SOP'ları) oluşturmuştur.

- 1) Bölge için önemli sektörlerde çevreye duyarlı üretim kapasitesi oluşturulması, katma değer artırılması ve sektörlerin gelişimine yönelik kurumsal yapıların tesis edilmesi
- 2) Bölgede yüksek katma değerli alternatif turizm sektörlerinin geliştirilmesi ve kırsalda gelir getirici faaliyetlerin artırılması
- 3) Bölgede dezavantajlı (özel politika gerektiren) nüfusun (gençler ve kadınlar) istihdamının sağlanması ve bölgede girişimcilik kültürünün geliştirilmesi
- 4) Bölgedeki kamu kurumlarının ve çatı kuruluşların hizmet kapasitelerinin geliştirilmesi

2024-2028 Yılı TR33 Bölgesi Bölge Planı kapsamında belirlenen stratejik alanlarda ilerleme sağlamak amacıyla aşağıda sayılan SOP'lar kurgulanmıştır. Programlar 3 (üç) yıl boyunca uygulanacak ve geliştirilmesi sürdürülecektir.

- 1) Kırsal potansiyelim harekete geçirilmesi sonuç odaklı programı (KIR-TUR SOP)
- 2) Dezavantajlı grupların niteliklerinin güçlendirilmesi ve iş gücüne katılımının sağlanması sonuç odaklı programı (İŞTEGÜÇ SOP)
- 3) İmalat sanayisinde yeşil dönüşümün sağlanması ve teknoloji düzeyinin artırılması sonuç odaklı programı (YE-TEK SOP)

KIR-TUR SOP kapsamında bölge kırsalında önem arz eden turizm değerlerinden ve tarımsal ürünlerden elde edilen gelirlerin artırılmasına yönelik çalışmalar gerçekleştirilecektir. Ayrıca geçmiş yıllarda Ajans önderliğinde UNESCO, EHTTA gibi uluslararası ağlara üye olunması ile oluşan potansiyelden daha fazla gelir elde edilmesine yönelik önlemler alınacaktır. İŞTEGÜÇ SOP kapsamında dezavantajlı grupların (başta kadınlar ve gençler) iş gücüne katılımına ve kendi işlerini kurmalarına yönelik çalışmaları önceliklendirecektir. Bu SOP'ta hem bölgedeki firmaların ihtiyaç duyduğu insan kaynaklarının karşılanmasına hem de dezavantajlı grupların kendi işlerini kurmalarını destekleyecek faaliyetler kurgulanacaktır. YE-TEK SOP kapsamında ise bölge genelinde görece düşük olan yüksek ve orta-yüksek teknolojili ürün üretimini artırmaya yönelik çalışmalar çevreye duyarlı olacak şekilde kurgulanacaktır. Ayrıca sanayi firmalarının daha teknolojik ürün üretmelerine yönelik Ar-Ge çalışmaları desteklenirken bölgede ilgili tüm kurum ve kuruluşların yeşil üretime yönelik farkındalıklarının artırılması doğrultusunda faaliyetler yürütülecektir.

İŞTEGÜÇ SOP'ta kadınların kooperatifler üzerinden üretecekleri ürünlerin KIR-TUR SOP ile ulaşılmak istenilen gelirlerin artırılmasına fayda sağlayacağı değerlendirilmektedir. Yine İŞTEGÜÇ SOP ile elde edilmek istenilen hedeflerden biri olan gençlerin teknolojik girişimlerini artırma hedefinin YE-TEK SOP kapsamında üretilecek ürünlere katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Ayrıca Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü tarafından 2024 yılı teması "Kadın Girişimciliği / Kadın İstihdamı" olarak belirlenmiştir. Tema kapsamındaki girişimcilik ve istihdam faaliyetleri İŞTEGÜÇ SOP altında ele alınacaktır.

SOP sürecinde personelin sektörel ve tematik konularda uzmanlaşmasına önem verilecek ve kurum faaliyetleri bu yönde şekillendirilecektir. Diğer taraftan, belirlenen stratejik tercihlerde bölgesel ölçekte ilerleme sağlanması için ilgili alanlarda faaliyet gösteren kamu kurumları ve çatı kuruluşların sektöre yönelik müdahaleleri de önem taşımaktadır. Bu nedenle kamu kurumlarının ve çatı kuruluşların da teknik bilgi ve hizmet kapasitelerinin geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılacaktır.

Ajans tarafından geçmiş dönemlerde yürütülen Mesleki Eğitim Sonuç Odaklı Programı (MESLEK SOP), İmalat Sanayisinde Teknolojik Dönüşümün Sağlanması Sonuç Odaklı Programı (TEKNO SOP) ve Alternatif Turizmin Geliştirilmesi Sonuç Odaklı Programı (TURİZM SOP)'na yönelik izleme faaliyetlerine devam edilecektir.

SOP'lar kapsamında değerlendirilmeyen ancak bölgenin kalkınması için yapılması gereken önemli çalışmalara Yerel Kalkınma Fırsatları başlığı altında yer verilmiştir. Hem SOP'lar hem de Yerel Kalkınma Fırsatları kapsamında yapılacak çalışmaların / faaliyetlerin ve uygulanacak projelerin bölgenin kalkınmasına ivme katacağı ve önümüzdeki dönemlerde bölgeyi daha gelişmiş bir konuma taşıyacağı öngörülmektedir.

1. GİRİŞ

T.C. Zafer Kalkınma Ajansı (ZAFER), Kütahya merkezli olmak üzere Afyonkarahisar, Kütahya, Manisa ve Uşak illerini kapsayan ve “TR33” olarak sınıflandırılan bölgede hizmet vermek üzere 14.07.2009 tarihli ve 2009/15236 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulmuştur.

ZAFER’in temel amacı, 4 no.lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin 184’üncü maddesinde bütün kalkınma ajansları için ortak bir şekilde ifade edildiği üzere; “*kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki iş birliğini geliştirmek, kaynakların yerinde ve etkin kullanımını sağlamak ve yerel potansiyeli harekete geçirmek suretiyle, Cumhurbaşkanınca belirlenen politikalarla uyumlu olarak bölgesel gelişmeyi hızlandırmak, gelişmenin sürdürülebilirliğini sağlamak, bölgeler arası ve bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmak*”tır.

TR33 Bölgesi 2024-2028 Bölge Planı’nda yer alan “*ekolojik dengeyi gözeterek katma değer yaratan, rekabet gücü yüksek, ekonomik ve sosyal olarak dengeli büyüyen, gelişen bölge*” vizyonuna ulaşmak için Plan’da 3 adet ana amaç belirlenmiştir:

- A. Dengeli mekânsal gelişimini sağlamak
- B. Yaşam kalitesini artırmak
- C. Rekabet gücünü sürdürülebilir kılmak

Ajansın **vizyonu** “*Bölgenin kalkınması için dinamik bir takım ruhuna sahip, kaliteli hizmet sunan, öğrenen ve öğreten, başlattığı her girişimi ZAFER’le taçlandırılan bir Ajans olmak*” ve **misyonu** ise “*TR33 Bölgesi’nin yaşam kalitesini artırmak amacıyla bölgeyi cazibe merkezi haline getirmek ve sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak*”tır.

Ajansın mevzuatında belirtilen temel amacı yerine getirebilmesi, vizyon ve misyonunu gerçekleştirebilmesi, ayrıca TR33 Bölgesi 2024-2028 Bölge Planı vizyonuna katkı sağlayabilmesi için; kurumsal gelişimini tamamlaması, bölgesel planlama, programlama, koordinasyon, proje ve faaliyet destekleme, izleme ve değerlendirme, yatırım destek ve tanıtım çalışmalarını sistematik, kurumsal ve sürdürülebilir bir şekilde yürütmesi büyük önem arz etmektedir.

Ajans; Yönetim Kurulu, Kalkınma Kurulu ve Genel Sekreterlikten oluşmakta olup Genel Sekreterlik bünyesinde 5 Çalışma Birimi, 4 Yatırım Destek Ofisi ve Hukuk Müşavirliği bulunmaktadır.

Yönetim Kurulu, Ajansın karar organı olup TR33 Bölgesi illerinin valileri, il belediye başkanları, il genel meclis başkanları, il ticaret ve sanayi odası başkanları ve Ajans Genel Sekreterinden oluşmaktadır. Yönetim Kurulu üye sayısı 16 kişi olup Yönetim Kurulu Başkanı, 14.07.2024 tarihinden itibaren 1 (bir) yıl süreyle Afyonkarahisar Valisi Sayın Doç. Dr. Kübra GÜRAN YİĞİTBAŞI’dır.

Kalkınma Kurulu, Ajansın danışma organı olup TR33 Bölgesi illerinde faaliyet gösteren kamu kurum ve kuruluşları, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının üst düzey temsilcilerinden oluşan kuruldur.

Genel Sekreterlik, Ajansın icra organıdır. Ajans Genel Sekreterliği bünyesinde 31.07.2024 tarihi itibarıyla 1 genel sekreter, 1 hukuk müşaviri, 21 uzman personel, 6 destek personeli ve 12 sürekli işçi olmak üzere toplam 41 personel istihdam edilmektedir. Genel Sekreterlik görevi, Kutlu ESER tarafından 01.08.2024 tarihi itibarıyla asaleten yürütülmektedir.

Bu bağlamda, Ajans tecrübe ve bilgi birikimi ile kurumsal yapısını da dikkate alarak mevzuatında kendisine tevdi edilen görevleri yerine getirmek üzere, 4 no.lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 187'nci, 194'üncü ve 196'ncı maddeleri ile Kalkınma Ajansları Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 21'inci madde hükümleri doğrultusunda 2024 Yılı Çalışma Programı'nı hazırlamış olup söz konusu program, Ajansın dönem içerisindeki planlanan faaliyetlerini ve bu faaliyetlere yönelik tahmini mali kaynaklarını içermektedir.

Çalışma programının hazırlanması aşamasında öncelikli olarak tüm birimlerden öneriler toplanmış ve bunlar sorumlu birimler tarafından konsolide edilmiştir. Bu önerilerin her birinin üzerinden Ajans Genel Sekreterinin başkanlığında tüm Ajans çalışanlarının katıldığı toplantılar yapılarak geçilmiş; özellikle bölgeye sağlayacağı katma değer ve uygulanabilirlik açısından faaliyetler detaylı bir şekilde irdelenmiştir. Geçmiş dönemde bölge illerinde uygulanmış ve özellikle faydalı olduğu değerlendirilen faaliyetlerin bölge geneline yayılmasına yönelik etkinlikler çalışma programına eklenmiştir.

2024 yılında SOP'lar kapsamında belirlenen özel amaçlara ulaşmak ve genel amaçlara katkı sağlamak için 2024 yılında yapılacak araştırma, analiz çalışmalarının yanı sıra kapasite geliştirme, tanıtım ve iş birliği faaliyetleri yürütülecek, destek programları uygulanacaktır. Ajansın 2024 yılında yapacağı çalışmalar ve çıktıları (haberler, duyurular, raporlar vb.) ilgisine göre Bakanlık tarafından koordine edilen Kalkınma Kütüphanesi (<https://www.kalkinmakutuphanesi.gov.tr>), www.ka.gov.tr, yatirimadestek.gov.tr platformlarında ve Ajansın kurumsal sosyal medya hesaplarında paydaşların bilgisine sunulacaktır.

Geçmiş dönem SOP'larına yönelik izleme faaliyetleri SOP başlığı altında verilirken SOP'lar kapsamında değerlendirilmeyen ancak bölgenin kalkınması için önemli görülen çalışmalar ise Yerel Kalkınma Fırsatları başlığı altında yer almıştır.

2. SONUÇ ODAKLI PROGRAMLAR

2.1. Kırsal Potansiyelin Harekete Geçirilmesi Sonuç Odaklı Programı (KIR-TUR SOP)

2.1.1. Amaç

Genel Amaç: Kırsal alanda coğrafi işaretli ürün ve turizm odaklı girişimcilik kapasitesinin geliştirilerek kırsal kesimin gelir düzeyinin artırılması ve kırsal alanlarda nüfus yoğunluğunun korunması sağlanacaktır.

Özel Amaç 1: Kırsal alanlarda üretilen coğrafi işaretli ürünlerin satış kanalları çeşitlendirilecek, markalaşmaları sağlanacak ve dezavantajlı gruplara iş ve gelir imkanı sağlayacak şekilde coğrafi işaretli ürün üretim altyapısı geliştirilecektir.

Özel Amaç 2: Kırsal alanda coğrafi işaretli ürün geliştirme ve turizm faaliyetleri yürütme odağında girişimcilik kültürü desteklenecek, sosyal girişimler de dahil olmak üzere girişimci sayısı artırılabilecektir.

Özel Amaç 3: Bölgede turizm potansiyeli açısından cazibe merkezi konumunda olan ve turizm rotaları üzerinde bulunan kırsaldaki turizm alanlarının altyapı eksiklikleri giderilecek ve planlı stratejiler dahilinde tanınırlıkları artırılabilecektir.

2.1.2. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

Kırsal turizm farklı kaynaklarda genel olarak kırsal alanlardaki tüm turizm faaliyetlerini kapsayan bir turizm çeşidi olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca kırsal turizm, kırsal alanlarda yaşayan insanlarla iç içe gerçekleştirilen ve kırsal çekiciliğin turistik ürün oluşturduğu bir alternatif turizm türüdür. Kırsal turizmin bileşenleri ise aşağıdaki tabloda verilmektedir.¹

Tablo 1 – Kırsal Turizm Bileşenleri

Kırsal Alanlar	Kırsal Miras
Dağlar Nehirler Göller Ormanlar Doğa Manzaraları	Endüstriyel (Çağdaş) Mimari Tarih Öncesi Miras Kaleler, Kiliseler, Köyler vb.
Kırsal Yaşam	Kırsal Etkinlikler
El Sanatları Yerel Etkinlikler Yerel Yiyecekler Agroturizm Geleneksel Müzik	Ata ve Bisiklete Binme Balık Tutma Yürüyüş Su Sporları Avcılık

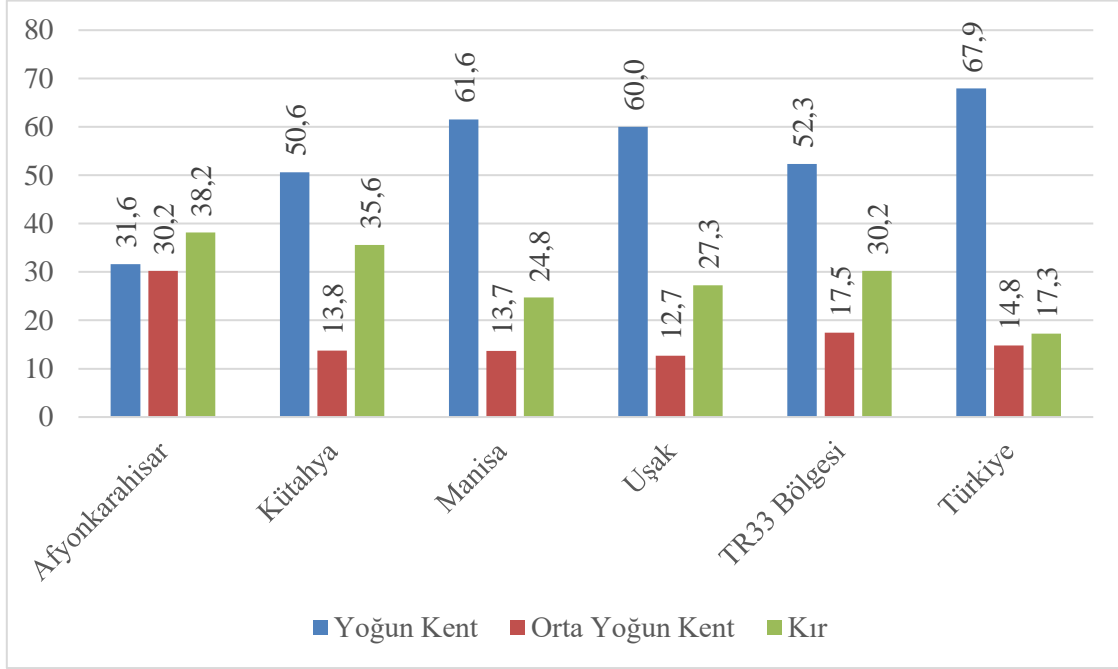
Yukarıdaki bileşenler incelendiğinde TR33 Bölgesi'nin kırsal turizm açısından büyük bir potansiyel barındırdığı düşünülmektedir. 2022 yılı itibarıyla bölgede toplam nüfus 3,2 milyona yaklaşmışken TÜİK tarafından yayınlanan "Kent-Kır Nüfus İstatistikleri" verilerine göre bölge nüfusunun yaklaşık 960 bin kişilik bölümü kırsal bölgede, 555 bin kişilik bölümü de ne kent ne de kır olarak

¹ "Bir Alternatif Turizm Türü Olarak Kırsal Turizmin Gelişimini Etkileyen Faktörler ve Kırsal Turizmin Etkileri" Makalesi

tanımlanabilecek “orta yoğun kent” alanında yaşamaktadır. Ülke geneli nüfusun ise yaklaşık 15 milyonu kırsal yaşarken yaklaşık 12 milyon kişi orta yoğun kent alanında yaşamaktadır. Ülke nüfusunun 58 milyonluk kesimi ise kent bölgesinde yaşamlarını sürdürmektedir. Aşağıdaki grafikte görüldüğü üzere TR33 Bölgesi illerinde kırsal alanda yaşayan nüfus oranı (%30,2) ülke genelindeki orandan (%17,3) çok daha yüksektir.

Grafik 1 – TR33 Bölgesi ve Ülke Geneli Kır-Kent Nüfusu Dağılımı (%)

Kaynak: TÜİK, ZAFER Hesaplamaları (2022)

Bölgede kırsal alanda yaşayan nüfus fazla olmakla birlikte gelir kaynaklarının çeşitliği konusunda sıkıntı yaşanmaktadır. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen Türkiye’de Kentsel ve Kırsal Yerleşim Sistemleri (YER-SİS) araştırmasına göre bölgede kırsalda gelir kaynaklarının başında tarım gelmekle birlikte bunun yanında kırsalda yaşlı nüfusun fazlalığı ile ilgili olarak emekli maaşlarının da dahil olduğu transfer harcamaları da ayrıca öne çıkmaktadır. Yine aynı araştırmaya göre bölgede tarım başat sektör olsa da satış kanallarının daha çok yerel pazarlarla sınırlı kalması, kırsalda gelirin istenen düzeye yükselememesine sebep olmaktadır.

Kırsalda gelirin artırılması konusunda coğrafi işaretli ürünler önemli bir potansiyel barındırmaktadır. 31.12.2023 tarihi itibarıyla TR33 Bölgesi’nde toplam 105 tescilli ürün bulunmakta olup bu rakam ülke genelindeki toplam tescilli ürünün (1.524) yaklaşık %7’sini oluşturmaktadır. Ayrıca bölgede 2019 yılından bu tarihe kadar coğrafi işaretli ürün sayısı 31 adetten 105 adede çıkarak üç kattan fazla artış göstermiştir. Ancak bölgede Avrupa pazarında potansiyel müşterilere ulaşmak adına önem taşıyan AB tesciline sahip herhangi bir coğrafi işaretli ürün bulunmamaktadır.

Coğrafi işaretli ürünlere yönelik olarak Ajans tarafından 2021 yılında yapılan “TR33 Bölgesi Coğrafi İşaretli Ürünler Ticarileşme Yol Haritası” çalışmasında ise saha araştırmaları sonucu tespit edilen bazı hususlar ise aşağıda verilmektedir:

- Ürünlerin ticari getirisinin ne düzeyde olduğunun tescil sahibi kurumlar ya da firmalar tarafından bilinmediği,
- Tüketicilerde coğrafi işaretli ürünlere yönelik farkındalığın düşük olduğu,

• Tescil sahibi kurumların denetlemeye yönelik eğitim ve danışmanlık ihtiyaçları bulunduğu hususları tespit edilmiştir.

Bölge kırsal turizmde farklı imkanları da bir arada sunmaktadır. Amorium (Afyonkarahisar), Aizanoi (Kütahya), Sardes (Manisa) ve Blaundus (Uşak) başta olmak üzere birçok antik kent bölgedeki kırsal alanlarda yer almaktadır. Bunun yanında birçok medeniyete ev sahipliği yapmış olan Frig Vadisi'nin büyük bölümü de Afyonkarahisar ve Kütahya il sınırları içerisinde yer almaktadır.

Türkiye'nin ilk ve tek UNESCO tescilli jeoparkı da Manisa ili Kula ve Salihli ilçe sınırlarında bulunmaktadır. Ayrıca Uşak Ulubey Kanyonu da turistik bir değer olarak öne çıkmakta ve dünyada en büyük kanyonlar arasında yer almaktadır.

UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağında da Afyonkarahisar gastronomi alanında, Kütahya ise zanaat ve halk sanatları alanında tescil edilmiş şehirlere sahiptir. Bunun yanında bölgede birçok tabiat parkı / doğal güzellik / termal su kaynağı bulunmaktadır. Ayrıca bölgede tarımsal üretimde kiraz, vişne, üzüm ile zeytin gibi ürünler öne çıkmakta ve kırsalda agro turizme yönelik fırsatlar sunmaktadır.

Yukarıda bahsedildiği üzere bölge, farklı birçok turizm potansiyelini barındırıyor olsa da Tablo 2'de görüldüğü üzere bölgedeki turizm tesislerinde ortalama kalış süresi 2014 yılına kıyasla geriye gitmiş olup ayrıca bölge genelindeki ortalama kalış süresi de ülke geneline kıyasla hem 2014 hem 2023 yılında daha düşüktür. Kırsal turizm imkanlarının geliştirilerek bölgede ortalama kalış sürelerinin artırılması önem taşımaktadır.

Tablo 2 – TR33 Bölgesi ve Ülke Geneli Ortalama Kalış Süreleri

Yıllar	İller	Ortalama Kalış Süresi Yabancı	Ortalama Kalış Süresi Yerli	Ortalama Kalış Süresi Toplam
2014	Afyonkarahisar	2,10	2,09	2,09
	Kütahya	2,87	2,25	2,27
	Manisa	2,52	1,66	1,72
	Uşak	1,97	1,41	1,44
	TR33 Bölgesi	2,37	1,99	2,00
	Türkiye	3,92	1,75	2,75
2022	Afyonkarahisar	1,93	1,94	1,94
	Kütahya	2,19	2,26	2,26
	Manisa	2,36	1,73	1,76
	Uşak	2,31	1,54	1,56
	TR33 Bölgesi	2,12	1,91	1,91
	Türkiye	3,20	1,95	2,57

Kaynak: KTB, ZAFER Hesaplamaları (2022)

Ulusal ve Bölgesel Bazdaki Planlarla İlişkisi

On İkinci Kalkınma Planı'nda "Afetlere Dirençli Yaşam Alanları, Sürdürülebilir Çevre" hedefi altında yer verilen "Kırsal Kalkınma" başlığında amaç "Kırsal kesimde üretken işgücü oluşturularak ekonominin canlandırılması, sürdürülebilir doğal kaynak yönetiminin sağlanması ve yaşam kalitesinin artırılması suretiyle nüfusun kırsalda tutundurulması" olarak belirtilmiştir.

Ayrıca yine aynı planda öncelikli gelişme alanları arasında belirtilen turizm sektörü için de amaç; “Değişen tüketici eğilimleri doğrultusunda turizmin çeşitlendirilmesi ve geliştirilmesi, sezon süresinin uzatılması, hizmet kalitesinin yükseltilmesi ve daha fazla harcama eğilimi olan ziyaretçinin ülkemize çekilmesiyle ziyaretçi başına turizm gelirin artırılması, varış noktası yönetimi yaklaşımıyla sektörde yeşil ve dijital dönüşümün gerçekleştirilerek rekabetçiliğin geliştirilmesi ve koruma / kullanma dengesi gözetilerek ekonomik ve sosyal kalkınmaya katkı sağlanması” olarak belirlenmiştir. Bu amaçlar, KIR-TUR SOP’un hedef ve tedbirleri ile uyumludur.

Ayrıca kurgulanan SOP, TR33 Bölgesi 2024-2028 Bölge Planı’nın “Kırsalda gelir getirici faaliyetlerin artırılması” stratejik önceliği ve ilgili önceliğin hedefleri olan “Coğrafi işaretli ürünlerden elde edilen gelirlerin artırılması” ve “Kırsalda turizmden elde edilen gelirlerin artırılması” ile de ilişkilidir.

Ön Risk Değerlendirmesi

Bölge genellikle yerli turistleri ağırlamaktadır. Turistler bölgeyi İstanbul-Antalya ve Ankara-İzmir arasındaki bir geçiş güzergâhı olarak görmektedir. Bu amaçla öncelikli olarak termal turizm ile yaratıcı ve kültürel endüstriler için gelen turistlere yönelik farklı destinasyonlar belirlenerek bölgede geçirdikleri süreler artırılabacaktır.

Kırsal bölgelerin turizm konusunda tanıtımının yeterli olmaması ve bölge halkının turizm konusunda yeterli bilince sahip olmaması bir risk oluşturmaktadır. Bölgenin bir destinasyon planının olmaması, tanıtımların mikro ölçekte yapıyor olması, kırsal alanda girişimciliğin düşük olması, turizm değeri taşıyan birçok alanın temel altyapı imkanlarına sahip olmaması da risk olarak ön görülmektedir. Bölgede bir birliktelik oluşturmak adına özellikle konuyla ilgili bir turizm master planları hazırlanarak bölgenin turizmde makro hedeflere odaklanması sağlanacaktır. Tanıtım faaliyetleriyle bölgeye TÜRSAB yetkilileri ve “influencer”lar farklı zamanlarda davet edilerek bölgenin tanıtımı sürekli kılınacaktır. Ayrıca kırsalda girişimciliğin ve kırsal alanda elde edilen gelirlerin artması adına coğrafi işaretli ürünlerin pazarlamasına yönelik çalışmalar da yapılacaktır. Kırsal alanda yaşayanlara turizm konusunda farkındalık yaratmak adına toplantılar ve eğitimler düzenlenecektir.

Bir diğer risk oluşturan husus olan turizmde temel ve tamamlayıcı altyapıların yetersizliğine yönelik olarak da gerekli olan turizm altyapılarının Ajans destekleri ile hayata geçirilmesi sağlanacaktır.

Ayrıca bu SOP kapsamında kırsaldan elde edilecek gelirleri artırmaya yönelik ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından kamu yatırım programına gelen teklifler öncelikli olarak takip edilecektir. Bu konularda gelen yatırım teklifleri, ilgili bakanlıklarla Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının bilgisi dâhilinde görüşülerek hayata geçirilecektir.

2.1.3. Sonuç Hedefleri

Söz konusu SOP kapsamında ulaşılmaları hedeflenen sonuçlar aşağıda yer almaktadır:

Tablo 3 – KIR-TUR SOP Sonuç Göstergeleri

Özel Amaç	Sonuç Göstergeleri	Ölçüm Birimi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
2, 3	Toplam Geceleme Sayısı	Bin Gün	5.000	KTB Verileri
2, 3	Ortalama Kalış Süresi	Gün	2	KTB Verileri
1, 2	Coğrafi İşaret Tescilini Kullanan Firma Sayısı	Adet	300	TURKPATENT
1	AB İşaretli Ürün Sayısı	Adet	4	Gİview

Özel Amaç	Sonuç Göstergeleri	Ölçüm Birimi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
2, 3	Toplam Ziyaretçi Sayısı	Bin Kişi	2.500	KTB Verileri
3	Bölge Genelinde Pazarlanan Kırsal Turizm Rotası	Adet	4	TURSAB
3	Altyapısı İyileştirilen Turizm Alanı Sayısı	Adet	10	Ajans Faaliyet Raporu
2	Kırsalda Girişimcilik Eğitimi Sayısı	Adet	50	Ajans Faaliyet Raporu

2.1.4. Proje ve Faaliyetler

2.1.4.1. Araştırma, Analiz ve Programlama

SOP Yönetim Planı

2024 Yılı Çalışma Programı'nın Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü tarafından onaylanmasına müteakip 3+2 yıllık SOP Yönetim Planı hazırlanacaktır.

Kütahya ve Manisa İlleri Turizm Master Planları

Kütahya ve Manisa illerinin sahip olduğu turizm değerleri göz önünde bulundurulduğunda yeterli turist çekemedikleri ve turizmin il ekonomisine katkısının yetersiz kaldığı değerlendirilmektedir. Turizmden elde edilen geliri artırmak adına illerin tamamını kapsayacak şekilde bir master plan hazırlanması gerektiği ortaya konulmuştur. Hazırlanan plan ile illerin turizm değerlerinin kente olan katkısının artırılması hedeflenmektedir.

2.1.4.2. İş Birliği ve Koordinasyon

Paydaş Yönlendirme Çalışmaları

SOP kapsamında konuyla ilgili hem bölgedeki hem de bölge dışı aktörlerle ihtiyaç duyulması halinde iş birliği sağlanacaktır. Bu iş birliklerinin özellikle benzer konularda çalışmış veya çalışmalarını sürdüren diğer kalkınma ajansları ile olması hedeflenmektedir. Ajans ayrıca bölge içerisindeki kurumlarla KIR-TUR SOP kapsamında koordinasyon çalışmalarını sürdürecektir.

Uşak Halısı ve Eşme Kilimi Çalıştayı

Uşak ilinin coğrafi işaretli ürünlerinden olan ve önemli bir değere sahip olan Uşak halısı ve Eşme kiliminin gelecek nesillere aktarılması için üretim ve pazarlama sürecinde ilgili paydaşlarla beraber bu coğrafi işaretli ürünlerden elde edilen gelirlerin artırılmasına yönelik yol haritası çıkarılacaktır.

2.1.4.3. Tanıtım ve Yatırım Destek

UNESCO Jeoparklar Etkinliği

Salihli-Kula Jeoparkı, Türkiye'nin ilk jeoparkı olmasının yanı sıra UNESCO tescilli global jeoparklar arasındadır. Salihli-Kula UNESCO Global Jeoparkı, Avrupa'da bulunan 99 jeoparktan biridir. Avrupa'da bulunan jeoparklar her yıl Mart ayında bir jeoparkın ev sahipliğinde bir araya gelerek jeoparklar üzerine değerlendirmelerde buldukları, fikir alışverişi yaptıkları ve kendi jeoparklarını tanıtarak etkileşimde buldukları toplantılar düzenlemektedir. Salihli-Kula Jeoparkı yapmış olduğu girişimler sonucunda 2024 yılının Mart ayında gerçekleştirilmesi planlanan Avrupa UNESCO Global

Jeoparkları Toplantısı'na ev sahipliği yapma hakkı kazanmıştır. Avrupa'daki 99 jeoparkın her birinden en az iki temsilcinin katılımıyla gerçekleştirilecek etkinliğe en az 200 yabancı misafirin katılması beklenmektedir. Bir dizi kapalı toplantı şeklinde gerçekleşecek etkinliğin açılış ve kapanış toplantıları kamuoyuna açık yapılacaktır. Jeoparkın, yörenin, ilçelerin, ilin ve bölgenin tanıtımı açısından önem arz eden etkinlik Ajans koordinasyonunda ilgili kurumlarla birlikte organize edilecektir.

Uluslararası Sporcuların Katılımı ile Oryantiring Yarışma ve İlçe Tanıtımı

Demirci ilçesinin sahip olduğu iklim ve coğrafi özelliklerinin spor turizmi potansiyelinin harekete geçirilmesinde önemli avantajları bulunmaktadır. Ajans desteği ile uygulanan "Başalan Büyük Yayla Yüksek İrtifa Kamp Merkezi Fizibilite Projesi", "Sarıçayır Doğa Aktiviteleri ve Milli Bilinç Kamp Merkezi Projesi" ve "Demirci Akıncıları Ulusal ve Uluslararası Milli Bilinç Kamp Merkezi Projeleri" ile spor turizmine yönelik büyük katkılar sağlanmıştır. Doğa sporlarından biri olan ve aynı anda pek çok sporcunun katılım sağladığı oryantiring sporuna yönelik ekonomik değeri oldukça yüksek olan Elektronik Kontrol Sistemleri (390 adet) temin edilmiştir. Ayrıca Sarıçayır, Başalan ve ilçe merkezinde olmak üzere 12 km²'lik alanda oryantiring haritalandırma çalışması yapılmıştır. Sarıçayır bölgesinde 150 noktadan oluşan ve sonsuz kombinasyon imkanı sunan Türkiye'deki ilk sabit hedef parkuru oluşturulmuştur. Bu çalışmaların / projelerin ve ilçenin bilinirliğini artırma adına Başalan bölgesindeki 5 km²'lik haritanın kullanılacağı, en az 300 yerli ve yabancı sporcunun katılım sağlayacağı üç gün süreli oryantiring yarışı organize edilecektir. Yarışma yerli ve yabancı üyeleri bulunan Anatolia O-Days Spor Kulübü, Türkiye Oryantiring Federasyonu ve ilçedeki kamu kurumları iş birliği içerisinde organize edilecektir.

TR33 Bölgesi Tanıtım Filmleri

TR33 Bölgesinin farklı platformlarda ve etkinliklerde ilgili kurumlar tarafından tanıtımının yapılmasını sağlamak adına çeşitli temalara yönelik tanıtım filmleri çekilecektir. Her ilin turizm, sanayi, tarım vb. özellikleri ayrı ayrı ve bütüncül olarak bu filmlerle tanıtılacaktır.

Uşak Oryantiring Yarışması

Son zamanlarda bilinirliği artan bir spor olan oryantiring, belirlenen geniş bir alanın haritası çıkarılarak hedeflere ulaşmaya çalışılan bir spordur. Uşak'ta oryantiring yapmaya uygun alanlar mevcut olmakla birlikte bunlardan haritası çıkarılmış sadece bir alan vardır. Bu kapsamda Uşak Merkez ve Banaz ilçelerinde belirlenen alanların haritalarının çıkarılarak federasyonun iş birliği ile bir yarışma düzenlenmesi planlanmaktadır.

Afyonkarahisar Turizm Değerleri FAMTRIP

Afyonkarahisar'da kırsalda turizmden elde edilecek gelirleri artırmak adına alternatif tüm turizm çeşitliliğinin toplu bir şekilde tanıtımının yapılmasının önemli olduğu değerlendirilmektedir. Bu kapsamda Afyonkarahisar Valiliği, Afyonkarahisar Belediyesi, Türk Hava Yolları, ZAFTODER, TÜRSAB Dumlupınar Bölge Temsil Kurulu iş birliğiyle Afyonkarahisar'da yer alan kırsal, tarihi, doğal değerleri kapsayacak şekilde 15 kişilik yurt dışı haber ajansı (Reuters vb.) yetkililerinin katılacağı tanıtım turu gerçekleştirilecektir.

Aizanoi Bisiklet Yarışı

Türkiye Bisiklet Federasyonu ile ortak yapılacak çalışmada Aizanoi Antik Kenti'nin tanıtılması amacıyla bisiklet yarışı organizasyonu düzenlenecektir. Organizasyon kapsamında Kütahya Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü ve Türkiye Bisiklet Federasyonu ile ortak hareket edilecektir.

Uşak İli Fotosafari

Uşak ilinin tanınırlığına katkı sağlayacak bir fotoğraf etkinliği yapılması planlanmaktadır. Fotoğraf konusunda uzman 5 kişi tarafından Uşak konulu fotoğrafların çekileceği ve çekilen fotoğrafların sergileneceği etkinlikte Uşak iline ait fotoğraf arşivi de oluşacaktır. Etkinlik ve fotoğraflar hem Ajansın hem de ildeki kurumların sosyal medya hesaplarından yayınlanarak ilin kırsal alanlarının tanıtılmasına katkı sağlanacaktır.

Afyonkarahisar Frig Vadileri Balon Turizmi Tanıtım Etkinliği

Afyonkarahisar Valiliği, İhsaniye Kaymakamlığı ve Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı (TGA) iş birliğiyle Frig Vadisi içerisinde Afyonkarahisar Balon Turizminin tanıtımına yönelik etkinlik düzenlenecektir. Etkinlik ile balon uçuşu farkındalığının artırılmasına ve medyada yer edinmesine katkı sağlanacak olup Afyonkarahisar Valiliği ile Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı aracılığıyla influencerlar davet edilerek programın etkinlik düzeyinin artırılması hedeflenmektedir.

Eşme Uçuş Festivali

Yamaç paraşütü sporunun Uşak ilinde yaygınlaşması, gelen yarışmacılara ve misafirlere ilin kültürel değerlerinin tanıtılması amacıyla “Yamaç paraşütü Ege Bölgesi Hedef Yarışması” 10-11-12 Mayıs 2024 tarihlerinde Uşak ili Eşme İlçesinde bulunan Kemer Dağı'nda düzenlenecektir. Yarışma Türkiye Hava Sporları Federasyonunun etkinlik takvimine girmiştir.

2.1.4.4. AB ve Diğer Dış Kaynaklı Programlar Kapsamındaki Projeler

Uluslararası hibe kaynakları takip edilecek ve uygun başvuru sahibi olan kurum/kuruluşlara duyurulması sağlanacaktır. Yaygınlaştırma Ajansın sosyal medya hesapları üzerinden veya doğrudan hibe programının eşleştiği kurum ile irtibata geçme şeklinde de yapılacaktır.

2.1.5. Program Süresi ve Zaman Planlaması

Tablo 4 – KIR-TUR SOP Faaliyetleri Zaman Planlaması

Proje / Faaliyet	2024		2025		2026	
	I. 6 Ay	II. 6 Ay	I. 6 Ay	II. 6 Ay	I. 6 Ay	II. 6 Ay
Sektörel Raporların Hazırlanması	X	X	X	X	X	X
Bölgesel İş Birliği ve Koordinasyon	X	X	X	X	X	X
Tanıtım Faaliyetleri	X	X	X	X	X	X
Organizasyonlara Katılım	X	X	X	X	X	X
Güdümlü Proje Desteği	X	X	X	X	X	X
Proje Teklif Çağrısı			X	X	X	X
Fizibilite Desteği			X	X	X	X
Teknik Destek Programı			X	X	X	X

Proje / Faaliyet	2024		2025		2026	
	I. 6 Ay	II. 6 Ay	I. 6 Ay	II. 6 Ay	I. 6 Ay	II. 6 Ay
Dış Kaynaklı Fonlara Yönelik Proje Başvuruları	X	X	X	X	X	X
Finansman Desteği			X	X	X	
SOP Değerlendirme Çalışmaları	X	X	X	X	X	X

2024 yılında KIR-TUR SOP kapsamında bölgenin ihtiyaçlarının mikro ölçekte tespit edilmesine yönelik araştırma ve analiz çalışmaları yapılacaktır. Bu çalışmaların mümkün olduğu ölçüde Ajans eliyle yapılmasına çalışılacaktır. SOP kapsamında ilgili paydaşların kurumsallaşması adına eğitim faaliyetleri yürütülecektir. Bölgenin öne çıkan değerlerinin tanıtımına yönelik faaliyetler 2024 yılı içerisinde yoğun olarak gerçekleştirilecektir. Geçmiş dönemlerde Ajansın kurguladığı ve olumlu dönüşler aldığı etkinliklerin de yaygınlaştırılması sağlanacaktır. Tanıtım faaliyetlerinde bölgedeki / ildeki ilgili tüm kurum ve kuruluşlarla ortak hareket edilecektir. Coğrafi işaretli ürünlerden elde edilen gelirlerin artırılmasına yönelik eğitim ve danışmanlık faaliyetleri de yine yıl içerisinde gerçekleştirilecektir.

2025-2026 yıllarında ise 2024 yılından elde edilen tecrübelerle birlikte turizme yönelik altyapı mali destek programları kurgulanacaktır. İlçe bazlı proje çalışmalarından elde edilen verilerle bölgeye özgü öne çıkan konulara yönelik güdümlü projeler geliştirilecektir. Coğrafi işaretli ürünlerin ticarileşmesine yönelik çeşitli destekler yine SOP'un ilerleyen yıllarında kurgulanacaktır.

Bölgenin öne çıkan cazibe noktalarına yönelik tanıtım faaliyetleri tüm SOP süresince devam edecektir. Yatırımların hayata geçirilmesi için ihtiyaç duyulacak fizibilite çalışmaları, kurumsal gelişim için teknik destek programları da yine 2025-2026 yıllarında çalışılacaktır.

2.1.6. İzleme ve Değerlendirme

SOP'ların izleme ve değerlendirme çalışmaları kapsamında Ajans Genel Sekreteri başkanlığında Ajans çalışma birim başkanlarının katılımıyla koordinasyon toplantıları gerçekleştirilecektir. SOP kapsamında Ajans tarafından yürütülecek alt programların ve güdümlü projelerin uygulanmasından Program Yönetimi Birimi (PYB), izlenmesinden ve değerlendirilmesinden İzleme ve Değerlendirme Birimi (İDB), AB ve benzeri dış kaynaklı fon bulma ve SOP kapsamında bu fonlara ait projelerin yazılmasından ve yürütülmesinden Proje Geliştirme ve Uygulama Birimi (PGUB), tanıtım faaliyetlerinin gerçekleştirilmesinden ise Yatırım Destek Ofisleri (YDO'lar) sorumludur. PBKB ise Ajans ve bölgedeki ilgili paydaşlar tarafından yürütülecek faaliyetlerin koordinasyonu ile çıktılarının izlenmesi, SOP yönetim planı / dönemsellerle raporlarının ve SOP kapanış raporunun hazırlanmasından sorumludur.

SOP'un genel ilerlemesi 6 aylık Ajans faaliyet raporları üzerinden Ajans Yönetim Kurulu tarafından kontrol edilecek, Yönetim Kurulunun önerileri doğrultusunda çalışmalar, iş birlikleri geliştirilecektir. 2024 yılında yapılması planlanan KIR-TUR SOP faaliyetleri çıktı göstergeleri ve bütçeleri Tablo 5'te sunulmaktadır.

Tablo 5 – KIR-TUR SOP Faaliyetleri Çıktı Göstergeleri ve Bütçeleri

Faaliyet Türü	Faaliyet Adı	Sorumlusu	Süresi	Çıktı Göstergesi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
Araştırma, Analiz ve Programlama	SOP Yönetim Planı	PBKB	01.01.2024 31.03.2024	Hazırlanan Plan Sayısı	1 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
Araştırma, Analiz ve Programlama	Kütahya ve Manisa İleri Turizm Master Planları	PBKB	01.01.2024 31.12.2024	Hazırlanan Plan Sayısı	2 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
İş Birliği ve Koordinasyon	Paydaş Yönlendirme Çalışmaları	PBKB	01.01.2024 31.12.2024	Düzenlenen Toplantı Sayısı	1 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
İş Birliği ve Koordinasyon	Uşak Halısı ve Eşme Kilimi Çalıştayı	UYDO	01.10.2024 31.12.2024	Düzenlenen Etkinlik Sayısı	1 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
Tanıtım ve Yatırıma Destek	UNESCO Jeoparklar Etkinliği	MYDO	01.01.2024 31.03.2024	Düzenlenen Etkinlik Sayısı	1 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
Tanıtım ve Yatırıma Destek	Uluslararası Sporcuların Katılımı ile Oryantiring Yarışma ve İlçe Tanıtımı Faaliyeti	MYDO	01.01.2024 30.09.2024	Düzenlenen Etkinlik Sayısı	1 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
Tanıtım ve Yatırıma Destek	TR33 Bölgesi Tanıtım Filmleri	İMİB	01.01.2024 31.12.2024	Hazırlanan İçerik Sayısı	3 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
Tanıtım ve Yatırıma Destek	Uşak Oryantiring Yarışması	UYDO	01.04.2024 30.06.2024	Düzenlenen Etkinlik Sayısı	1 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
Tanıtım ve Yatırıma Destek	Afyonkarahisar Turizm Değerleri FAMTRIP	AYDO	01.04.2024 30.06.2024	Düzenlenen Etkinlik Sayısı	1 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
Tanıtım ve Yatırıma Destek	Aizanoi Bisiklet Yarışı	KYDO	01.04.2024 30.09.2024	Düzenlenen Etkinlik Sayısı	1 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
Tanıtım ve Yatırıma Destek	Uşak İli Fotosafari	UYDO	01.07.2024 30.09.2024	Düzenlenen Etkinlik Sayısı	1 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
Tanıtım ve Yatırıma Destek	Afyonkarahisar Frig Vadileri Balon Turizmi Tanıtım Etkinliği	AYDO	01.07.2024 30.09.2024	Düzenlenen Etkinlik Sayısı	1 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
Tanıtım ve Yatırıma Destek	Eşme Uçuş Festivali	UYDO	01.07.2024 31.12.2024	Düzenlenen Etkinlik Sayısı	1 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
AB ve Diğer Dış Kaynaklı Projeler	Dış Kaynaklı Fonlara Yönelik Proje Hazırlıkları	PGUB	01.01.2024 31.12.2024	Geliştirilen Proje Sayısı	1 Adet	Ajans Faaliyet Raporu

2.2. Dezavantajlı Grupların Niteliklerinin Güçlendirilmesi ve İş Gücüne Katılımının Sağlanması Sonuç Odaklı Programı (İŞTEGÜÇ SOP)

2.2.1. Amaç

Genel Amaç: Dezavantajlı grupların istihdam edilebilirliklerine, bireysel ya da ortak olarak iş kurabilmelerine yönelik kapasite ve kabiliyetleri geliştirilecek; bu kapsamda gerekli altyapı yatırımları hayata geçirilecektir.

Özel Amaç 1: Dezavantajlı grupların beceri düzeyi imalat sanayisinin talep ve ihtiyaçlarına göre geliştirilecek, imalat sanayisindeki işletmelerin ve kuruluşların istihdam garantili projeleri desteklenecektir.

Özel Amaç 2: Bölgedeki sektörler açısından gelecekte öne çıkması muhtemel ve halihazırda ulusal politikalar açısından stratejik önemi haiz olan mesleklere yönelik gençlerin farkındalık düzeyi artırılacak ve becerileri geliştirilecektir.

Özel Amaç 3: Gençlerin teknolojik girişimlerinin desteklenmesine ve bu girişimlerin hayatta kalma oranlarının artırılmasına yönelik çalışmalar yürütülecektir.

Özel Amaç 4: Kadın kooperatifleri güçlendirilerek merkezi koordinasyon birimleri kurulacaktır.

2.2.2. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

Dezavantajlı gruplar, bölgesel kalkınmada müdahale gerektiren önemli bir kesimdir. UNESCO'ya göre dezavantajlılık; ekonomik durum, cinsiyet, etnik veya dilsel köken, din veya siyasi statü nedeniyle sosyal ve ekonomik olarak bütünleşme şansının az olmasıdır. Kadın ve gençler bu tanım çerçevesinde Ajans tarafından özel politika uygulanması gereken gruplar olarak önceliklendirilmiştir.

TR33 Bölgesi, istihdam piyasası verilerinde ülke geneline kıyasla olumlu bir tablo çizmektedir. 2022 yılı iş gücü istatistiklerine bakıldığında (Tablo 6) bölgedeki iş gücüne katılma oranı ve istihdam oranının ülke geneline kıyasla daha yüksek olduğu, olumsuz bir gösterge olan işsizlik oranının ise ülke geneline kıyasla daha düşük olduğu görülmektedir. Bölge iş gücü piyasası verileri açısından genel durumda pozitif bir görünüme sahip olsa da cinsiyete göre bakıldığında kadınlar özelinde olumsuz bir görünüm çizmektedir. Bölgede erkeklerde iş gücüne katılma oranı %72,1 iken bu oran kadınlarda %36,9 gibi düşük bir orandadır. İstihdam oranında da benzer bir görüntü varken işsizlik oranında kadınların erkeklere nazaran daha fazla işsizlik sorunu ile karşılaştığı görülmektedir. Verilerden anlaşıldığı üzere oransal olarak daha az kadın iş gücü piyasasına girmekte ve buna rağmen erkeklere kıyasla daha yüksek işsizlik sorunuyla karşı karşıya kalmaktadır. Yine aynı tabloda Ne Eğitimde Ne İstihdamda (NEET) olan 15-29 yaş arası genç oranında kadınların erkeklere kıyasla iki kattan daha fazla olduğu görülmektedir. Bu veriler ışığında kadınların istihdam piyasasına girişlerini kolaylaştırıcı tedbirlerin alınmasının gerektiği açıktır.

Tablo 6 – TR33 Bölgesi ve Ülke Geneli İş Gücü İstatistikleri

	İş Gücüne Katılma Oranı		İstihdam Oranı		İşsizlik Oranı		15-29 Yaş Arası NEET	
	TR33 Bölgesi	Türkiye	TR33 Bölgesi	Türkiye	TR33 Bölgesi	Türkiye	TR33 Bölgesi	Türkiye
Kadın	36,9	35,1	33,7	30,4	8,7	13,4	38,1	38,2
Erkek	72,1	71,4	67,5	65	6,3	8,9	14,8	16,5
Genel	54,4	53,1	50,5	47,5	7,1	10,4	26,1	27,2

Kaynak: TÜİK (2022)

Kadın Kooperatifleri Birliği tarafından kadın kooperatifleri şöyle tanımlanmaktadır: “İhtiyaçları ve öncelikleri temelinde hizmet geliştirmek üzere yerel kadın grupları tarafından oluşturulan yapılardır.” Bu kooperatifler, kadınların sosyal ve ekonomik hayata katılımında önemli rol oynamakta olup kadınların iş gücüne katılımı sorunu konusunda bir çözüm sunmaktadır. Kadın kooperatifleri, kadınların gelir düzeylerini yukarıya taşımakta, becerilerini ve ekonomik / sosyal bağımsızlıklarını daha güçlü konuma getirebilmektedir. Ancak kadın kooperatifleri kuruluşlarından itibaren zorluklarla karşılaşmaktadırlar. Bu zorluklar; mali güçlükler (kira, işletme, vergi giderleri vb.), kooperatif yapısının yeterince bilinmemesi (kadınların katılımında şüpheyle yaklaşması, eşlerin katılımı desteklememesi, ortaklıktan korkma), örgütlenme – işletme ve operasyonel kapasite becerilerindeki eksiklikler (makine-ekipman vb.) olarak özetlenebilir.²

Bölgede kadın kooperatifleri özelinde iyi uygulama örnekleri mevcut olmakla birlikte (Afyonkarahisar ili Valilik koordinasyonunda devam eden ve hem şehir merkezi hem de ilçelerde faaliyet gösteren kooperatifler) bu kooperatiflerin yaygınlaştırılması, yenilerinin kurularak kurumsal yapılarının güçlendirilmesi hususunda Ajans tarafından çalışmalar yapılması gerekmektedir.

Özel politika gerektiren gruplardan bir diğeri ise gençlerdir. Bölge genelinde toplam nüfus yaklaşık 3,2 milyon iken 15-24 yaş arası nüfus toplam nüfusun yaklaşık %14,4’ünü oluşturmaktadır. Bu tanımın 15-29 yaş aralığı olarak genişletilmesi halinde ise toplam nüfusa oran %21,4’e çıkacaktır. Bunun yanında TR33 Bölgesi üniversitelerinde 160 binden fazla öğrenci eğitim görmektedir. Öğrenci sayılarına ait tablo (Tablo 7) aşağıda sunulmaktadır.

Tablo 7 – TR33 Bölgesi ve Ülke Geneli Üniversite Öğrenci Sayıları

İl / Bölge / Ülke	Üniversite İsmi	Öğrenci Sayıları
Afyonkarahisar	Afyon Kocatepe Üniversitesi	31.675
	Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi	7.251
	İl Toplamı	38.926
Kütahya	Kütahya Dumlupınar Üniversitesi	45.523
	Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi	5.081
	İl Toplamı	50.604
Manisa	Manisa Celal Bayar Üniversitesi	46.813
Uşak	Uşak Üniversitesi	26.417
TR33 Bölgesi	-	162.760
Türkiye	-	6.950.142

Kaynak: YÖK (2023)

TR33 Bölgesi OSB’lerinde yapılan anketlerde nitelikli genç eleman eksikliği bulunduğu tespit edilmiştir. Gençlerin niteliklerinin yeterli düzeyde olmaması veya sanayi sektöründe çalışmak istememeleri bu eksikliğin önemli sebeplerindedir. Ayrıca gençler, 21. yüzyıl sonrası klasik çalışma hayatının dışında yeni nesil çalışma modellerine (serbest çalışma, uzaktan çalışma, çağrı üzerine çalışma vb.) ilgi duymaktadır.

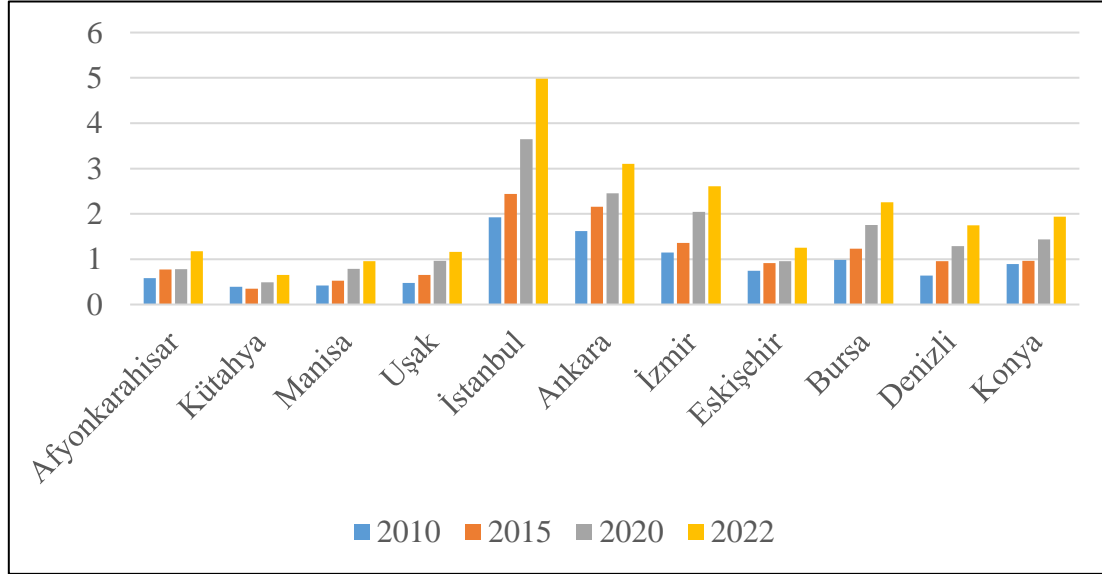
Ayrıca mevcut iş imkanlarının yetersiz olduğu yerlerde de girişimcilik kültürünün geliştirilmesi faydalı olacaktır. TÜİK tarafından ülke bazında yayımlanan 2020 yılı Girişimcilik ve İş Demografisi verilerinde bölgedeki girişimlerin sağ kalma oranlarına yönelik sorunlar tespit edilmiştir. Bölge genelinde girişimcilik kültürü çevre ve büyük illere kıyasen görece zayıf olup TÜİK verilerine göre

² Türkiye’de Kadın Kooperatiflerinin Mevcut Durumu (Aralık 2015 – Dünya Bankası)

girişimlerin ölüm oranları son on yıldır yüzde 11-12 arasında seyretmektedir. Bunun yanında belirli periyotlardaki kurulan şirket sayılarının (kooperatif ve gerçek kişi hariç) çalışma çağındaki (15-64 yaş) toplam nüfusa oranı, ilgili il veyahut bölgenin girişimcilik kültürü hakkında fikir vermektedir. Ajans tarafından konu ile ilgili yapılan hesaplamalarda bölge illerinin komşu iller ve üç büyük ile kıyasla girişimcilik konusunda geride olduğu görülmektedir (Grafik 2). Girişimlerin sağ kalma oranını artırmak adına mentörlük, teknik ve mali desteklerin (finansman desteği, yenilikçi uygulamalar, erken aşama desteği vb.) sunulması; finansal okuryazarlık, hukuk gibi alanlarda kapasitelerinin geliştirilmesi oldukça önemlidir.

Grafik 2 – Girişim Yoğunluğu Oranı (1.000 Kişi Başına)

Kaynak: TOBB, ZAFER Hesaplamaları (2022)

Bu kapsamda gelecekte öne çıkacak meslekler doğrultusunda bölgede yaşayan gençlerin kişisel ve mesleki becerilerinin artırılacağı eğitim ve organizasyonların düzenlenmesi faydalı olacaktır. Ayrıca girişimcilik konusunda kadın ve gençlerin yönlendirilmesi ve desteklerin sağlanması da fayda sağlayacaktır.

Ulusal ve Bölgesel Bazdaki Planlarla İlişkisi

On İkinci Kalkınma Planı'nda "Nitelikli İnsan, Güçlü Toplum" hedefi altında yer verilen "Kadın" başlığında amaç "Ailede merkezi role sahip kadınların hak ettiği üstün kıymeti görmesi ve kalkınmamıza ivme kazandırılması için kadınların başta eğitim ve istihdam olmak üzere hayatın tüm alanlarındaki fırsat ve imkânlardan eşit biçimde yararlanmalarının ve her tür şiddet ve ayrımcılıktan uzak şekilde yaşamalarının sağlanması, her alanda ve düzeyde temsil ve katılımın artırılması" olarak belirtilmiştir. Ayrıca yine aynı plan ve hedef altında yer verilen "Gençlik" başlığında ise amaç "Gençlerin güçlü yaşam becerilerine, eğitim ve istihdam imkânlarına, insani ve milli değerlere sahip olarak yetişmelerinin, iktisadi ve sosyal hayat ile karar alma mekanizmalarına aktif katılımlarının sağlanması" olarak belirlenmiştir. Bu amaçlar, İŞTEGÜÇ SOP'un hedef ve tedbirleri ile uyumludur.

Ayrıca kurgulanan SOP, TR33 Bölgesi 2024-2028 Bölge Planı'nın "Dezavantajlı Grupların İş Gücüne Katılımının Sağlanması" stratejik önceliği ve ilgili önceliğin hedefleri olan "Dezavantajlı grupların istihdam edilebilirliklerinin artırılması" ve "Dezavantajlı grupların kendi işlerini kurmalarının sağlanması" ile de ilişkilidir.

Ön Risk Değerlendirmesi

SOP kapsamında önceliklendirilen dezavantajlı gruplardan gençlerin büyükşehirlere göç etme eğiliminde olması, bölge genelinde girişimcilik kültürünün zayıf olması önemli riskler olarak öne çıkmaktadır. Bu doğrultuda gençler için daha cazip gözüken dijital alanlar doğrultusunda girişimciliği geliştirmeye yönelik çalışmalar yapılacaktır. Bölge genelinde hizmet sektöründeki istihdamın (özellikle bilgi yoğunluğu yüksek sektörlerde) ülkeye kıyasen düşük olması bölgede yenilikçi teknolojiler üzerine iş imkanlarının ve girişimlerin az olduğunu göstermektedir. Bu alanlarda gençlerin bölge genelinde yetiştirilmesi ve girişimlerinin desteklenmesine yönelik çalışmalar yapılacaktır.

Kadınların bölge genelinde istihdamının erkekler göre düşük olması kadınların daha esnek işlerde çalışmak istemesi ile de ilgilidir. Buna istinaden kadınların kooperatifler üzerinden üretime katılmasına yönelik çalışmaların yapılması, özel sektörde çalışmalarını teşvik edecek altyapıların sunulması SOP kapsamında önceliklendirilecektir.

2.2.3. Sonuç Hedefleri

Söz konusu SOP kapsamında ulaşılmaları hedeflenen sonuçlar aşağıda yer almaktadır:

Tablo 8 – İŞTEGÜÇ SOP Sonuç Göstergeleri

Özel Amaç	Sonuç Göstergeleri	Ölçüm Birimi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
1, 2	Genç İstihdam Oranı (15-24 yaş)	Yüzde	43,0	TÜİK
1, 4	Kadın İstihdam Oranı	Yüzde	35,0	TÜİK
1, 2, 3, 4	NEET Oranı	Yüzde	24,0	TÜİK
4	Kurulan Kadın Kooperatifi Sayısı	Adet	45	Ticaret Bakanlığı
3	Plan Süresince Kendi İşini Kuran (Teknogirişim) Genç Sayısı	Adet	35	TR33 Bölgesi Ticaret ve Sanayi Odaları
3	Ajans Desteği İle Hizmet Vermeye Başlayan Girişimcilik Merkezi Sayısı	Adet	4	Ajans Faaliyet Raporu
4	Kurulan Kooperatif Çatı Kuruluşu Sayısı	Adet	3	Ajans Faaliyet Raporu

2.2.4. Proje ve Faaliyetler

2.2.4.1. Araştırma, Analiz ve Programlama

SOP Yönetim Planı

2024 Yılı Çalışma Programı'nın Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü tarafından onaylanmasına müteakip 3+2 yıllık SOP Yönetim Planı hazırlanacaktır.

Kadın Kooperatifleri Ürün Haritalandırması

TR33 Bölgesi'nde kadın kooperatifleri tarafından temel gıdalardan süs eşyalarına kadar birçok ürün üretilmektedir. Bu çeşitliliğin kayıt altına alınarak ürünlerin listelenmesi ve bu ürünlerin satış bilgilerinin derlenmesi faydalı olacaktır. Bu kapsamda illerdeki kadın kooperatifleri yetkilileri ile yüz yüze görüşmeler / çevrim içi anketler ve toplantılar gerçekleştirilerek üretilen ürünlerin listeleri çıkarılacaktır.

Geleceğin Meslekleri için Örnek Sertifikalı Eğitim Modülü Çalışması

Teknolojide yaşanan hızlı dönüşüm çalışma hayatına yansımakta olup her gün yeni iş kolları ve meslekler ortaya çıkmaktadır. Teknolojik dönüşümün yol açacağı mesleki dönüşümler üzerine projeksiyon tutularak geleceğin meslekleri belirlenmektedir. İş hayatına dahil olacak jenerasyonu ve halihazırda çalışmakta olan bireyleri geleceğin mesleklerine hazırlamak ve teknolojinin değişimine ayak uyduracak düzeye getirmek amacıyla Geleceğin Meslekleri Sertifika Programlarının oluşturulması bir ihtiyaç haline gelmektedir. Öğrenim hayatında müfredat değişiklikleri yapısal bir çalışma gerektirirken piyasanın ihtiyaç duyduğu mesleki becerileri sertifika programları ile sunmak hızlı ve etkin bir çözüm olarak değerlendirilmektedir. Bu bağlamda, yapılacak çalışma ile 5 adet potansiyel geleceğin mesleği belirlenecek ve bu mesleklerden 1 tanesi için mesleki beceri kazandırmaya yönelik eğitim modülü oluşturulacaktır. Eğitim modülünün onayı da tamamlatılarak sertifikalı bir eğitim haline getirilecektir. Bu modülün üniversitelerin Sürekli Eğitim Merkezleri, Halk Eğitim Merkezleri ve Mesleki Yeterlilik Kurslarında uygulanması öngörülmektedir. Modülün onayını müteakiben yeterli başvuru toplanması durumunda ilk uygulama eğitiminin yapılması da planlanmaktadır.

Manisa İli İstihdama Yönelik Mesleki Yeterlilik ve Yetkinlik Analizi

Manisa ilinin sanayi alanındaki büyümesine paralel şekilde işgücü ihtiyacı artmakta sanayi tarafından talep edilen meslek gruplarında teknik personel yetiştirilmesi ihtiyacı oluşmaktadır. Bu çalışma ile ilin işgücü piyasası analizinin gerçekleştirilmesi, mevcut mesleki eğitim altyapısının incelenmesi ve Manisa ilinin sektörel yapısına ve sanayi dönüşümüyle ortaya çıkacak yeni işgücü ihtiyaçlarına uygun mesleki yetkinliklerin belirlenmesi, eğitim istihdam uyum analizlerinin yapılması planlanmıştır. Bu analiz çalışmaları sanayiciler, kamu kurumları, çatı kuruluşlar ve ilgili tüm paydaşlar ile yapılacak anket, çalıştay ve birebir mülakatlar gibi bir dizi faaliyeti içerir şekilde gerçekleştirilecektir. Analizler sonrası önerilerin ve eylem planlarının hazırlanması hedeflenmiştir.

2.2.4.2. İş Birliği ve Koordinasyon

Paydaş Yönlendirme Çalışmaları

SOP kapsamında konuyla ilgili hem bölgedeki hem de bölge dışı aktörlerle ihtiyaç duyulması halinde iş birliği sağlanacaktır. Bu iş birliklerinin özellikle benzer konularda çalışmış veya çalışmalarını sürdüren diğer kalkınma ajansları ile olması hedeflenmektedir. Ajans ayrıca bölge içerisindeki kurumlarla İŞTEGÜÇ SOP kapsamında koordinasyon çalışmalarını sürdürecektir.

Teknokent – Öğrenci Buluşmaları

Ajans geçmiş dönemlerde Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü'nün koordinasyonunda devam eden Siber Vatan Programı kapsamında üniversite öğrencilerine eğitimler vermiştir. Bu eğitimleri başarı ile tamamlayan öğrencilerle bölgedeki teknokentlerde yer alan firmaların (Bölgede siber güvenlik vb. konularda çalışan firmalar da davet edilecektir.) yer alacağı il bazlı etkinlikler düzenlenecektir. Etkinliklerde öğrencilerin ekosistemi tanınması, firmalarda istihdam edilmesi hedeflenmektedir.

2.2.4.3. Tanıtım ve Yatırım Destek

2024 Kalkınma Ajansları Teması Faaliyetleri

- Seracılık Eğitimleri

Tarım arazilerinin azalması, iklim değişikliğiyle verimde dalgalanmaların olması vb. sebeplerle gıda üretiminin önemi artmaktadır. Bu kapsamda seracılık, gıda üretiminde topraklı tarıma önemli bir alternatif olarak karşımıza çıkmakta olup seracılık faaliyetlerinin geliştirilmesi kapsamında hedef grubu başta kadınlar olmak üzere eğitimlerin verilmesi planlanmaktadır.

- Kadın Kooperatiflerine Yönelik Eğitimler

Bölgede kadınların iş gücüne katılım düzeyi erkeklere kıyasla oldukça düşük olup bu konuda kadın kooperatifleri, kadınların hem ekonomik hem sosyal hayata katılımında önemli bir rol oynamaktadır. Ancak yapılan araştırmalarda kadın kooperatiflerinin kuruluş aşamasından itibaren bazı sorunlarla karşılaştığı tespit edilmiştir. Kooperatif kurulurken hazırlanması gereken dokümanlar, kooperatif mali yapısı ve muhasebeleştirme işlemleri, üretilecek ürünlerin ve satılacak pazarların seçimi gibi konularda kooperatif yönetimi ve üyelerinin bilgilendirilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda konusunda uzman kişilerin / kurumların ve kooperatif yetkililerinin katılımıyla çevrim içi veyahut yüz yüze eğitim programlarının gerçekleştirilmesi planlanmaktadır. Eğitimlerin kadın girişimciliğini kooperatifler üzerinden artıracakları değerlendirilmektedir.

- Kadın Kooperatifleri Tedarikçi Buluşması ve Hasat Etkinliği

Afyonkarahisar ilinde kadın kooperatifleri açısından iyi organize edilmiş bir yapı bulunmaktadır. Ayrıca yöresel ürün çeşitliliği bakımından oldukça zengin olan Afyonkarahisar'da yöresel ürünlerin tanıtımı ve pazarlanmasına olan ilgi coğrafi işaret tescilleri ile birlikte son yıllarda giderek artmıştır. Bu ürünlerin tanıtımına ve pazarlanmasına katkı sağlanması adına Ticaret Bakanlığı Kooperatifler Genel Müdürlüğü, Afyonkarahisar Belediyesi, İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, Afyon Kocatepe Üniversitesi Turizm Fakültesi ve Türkiye Kooperatifçiler Platformu iş birliğinde 2 günlük bir etkinlik düzenlenmesi planlanmaktadır. Etkinliğin 1. gününde Afyonkarahisar'daki kadın kooperatiflerinin çeşitli zincir marketlerle görüşmeler yapabileceği bir tedarikçi buluşması gerçekleştirilecektir. 2. gününde ise paydaş kurumlar ile birlikte yöresel ürüne yönelik hasat yerinde tarladan sofraya etkinliği yapılacaktır.

- Çalışma Hayatında Gençler ve Kadınlar Çalıştayı

Gençlerin ve kadınların çalışma hayatına olan mesafeli duruşlarının ardında yatan sebeplerin tespit edilmesi ve çözüm önerileri üzerine çalışılması önem arz etmektedir. Bu bağlamda, gençlerden ve kadınlardan oluşan katılımcılarla "Çalışma Hayatında Gençler ve Kadınlar Ne İster?" çalıştayı düzenlenecektir. Çalıştayda katılımcılardan anket doldurmaları, kendilerine ayrılan masalarda yaşadıkları sıkıntıları paylaşmaları ve taleplerini standartlaştırarak maddeleştirmeleri beklenmektedir. Çalıştay bitiminde tüm girdilerin sentezlendiği bir rapor (Çalışma Hayatında Gençlerin ve Kadınların Karşılaştıkları Sıkıntılar ve Çözüm Önerileri Raporu) hazırlanacaktır. Raporun 2024 yılı teması kapsamında hem Ajans faaliyetlerine, hem SOGEP hazırlıklarına, hem de ulusal ve uluslararası proje çalışmalarına bir altlık oluşturması beklenmektedir.

- Kodlamaya Yönelik Eğitici Eğitimleri

Teknoloji gelişmeye devam ettikçe yenilikçi ve üretim odaklı teknolojilere de ihtiyaç duyulmaktadır. Ülkemizde artık eğitim sistemine erken yaşta çocuklara yönelik kodlama ve robotik eğitimleri dâhil edilmektedir. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Eğitim Fakültesinde eğitim alan son sınıf öğrencisi öğretmen adaylarına öğrencilere robotları programlamayı ve yönetmeyi öğretmek için tasarlanmış Robotik Kodlama Eğitimci Eğitimi verilmesi planlanmaktadır. Eğitime 2024 yılı teması doğrultusunda kadın öğretmen adayları öncelikli olmak üzere 20 gencin katılım sağlaması planlanmıştır. Öğrenciler öncelikle seviyelerinin belirlenmesi için bir yarışmaya tabii tutulacak yatkınlığı yüksek olan adaylar arasından eğitime katılma hakkı kazanan 20 öğrenci tespit edilecektir. Faaliyet ile öğretmen adaylarının formasyon alanlarının yanında kodlama eğitimci olma sıfatı kazanmaları ve böylece kamuda ya da özel sektörde istihdam edilebilirliklerinin artırılması hedeflenmektedir.

İstihdam Garantili Eğitim Faaliyetleri

Kütahya ve Afyonkarahisar illerinde anketler, toplantılar, saha ziyaretleri düzenlenerek il bazlı firmaların ihtiyaçları ortaya konulmuş olup elde edilen veriler ışığında ve yıl içinde yapılacak yeni analizlerle 15-34 yaş aralığındaki gençlerin istihdam edilebilirliklerini artırmak ve istihdam taahhüdü veren firmaların ihtiyaç duyduğu niteliklere sahip olmalarını sağlamak amacıyla eğitimler verilmesi hedeflenmektedir. İşveren ve çalışanların karşılıklı taleplerinin karşılanacağı bir kurgu içerisinde ilerleyecek faaliyet kapsamında taraflar ile protokol yapılarak sonuç odaklı hareket edilecektir. Bu bağlamda işverenler, iş arayanlar ve ilgili kurumlar ile çeşitli toplantılar ve görüşmeler gerçekleştirilecektir. Faaliyet kapsamında İŞKUR, üniversiteler, TSO'lar, OSB'ler, ilgili kamu kurumları ve iş dernekleri ile ortak çalışmalar yürütülecektir.

2.2.4.4. Ajans Destekleri

Gençlere ve Kadınlara Yönelik Nitelikli Eğitim Aksiyonu

2024 yılı içerisinde Ajansımız çevrimiçi eğitim platformu bulunan kurumlar (CBİKO vb.) ve STK'lar ile protokoller yaparak lise ve üniversite düzeyinde gençlere yönelik 3 ana başlıkta (Yazılım, finansal okuryazarlık ve proje yönetimi) eğitim programları (hali hazırda uygulanmakta olan Kalkınma Ajansları Siber Vatan Programında olduğu gibi) hazırlanacaktır. Bu programları tamamlayan gençlere ilerlemeleri için gerekli ilave eğitimler yüz yüze verilecektir. Program kapsamında genç kadınlara öncelik verilecek olup katılımcılara vizyon kazandıracak ve kariyer hedeflerinde önlerini açacak becerilerin kazandırılması amaçlanmaktadır.

2.2.4.5. AB ve Diğer Dış Kaynaklı Programlar Kapsamındaki Projeler

Uluslararası hibe kaynakları takip edilecek ve uygun başvuru sahibi olan kurum/kuruluşlara duyurulması sağlanacaktır. Yaygınlaştırma Ajansın sosyal medya hesapları üzerinden veya doğrudan hibe programının eşleştiği kurum ile irtibata geçme şeklinde de yapılacaktır.

Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı (Instrument for Pre-accession, IPA) kapsamındaki "Türkiye'de Sivil Toplumun Sosyal Girişimcilik Yoluyla Desteklenmesi Projesi"nin kaynağı, bölgede Ajans eliyle mali destek olarak dağıtılacaktır. Projenin koordinasyonu Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü tarafından yapılacaktır.

2.2.5. Program Süresi ve Zaman Planlaması

Tablo 9 – İŞTEGÜÇ SOP Faaliyetleri Zaman Planlaması

Proje / Faaliyet	2024		2025		2026	
	I. 6 Ay	II. 6 Ay	I. 6 Ay	II. 6 Ay	I. 6 Ay	II. 6 Ay
Sektörel Raporların Hazırlanması	X	X	X	X	X	X
Bölgesel İş Birliği ve Koordinasyon	X	X	X	X	X	X
Organizasyonlara Katılım	X	X	X	X	X	X
Güdümlü Proje Desteği			X	X	X	X
Proje Teklif Çağrısı			X	X	X	X
Fizibilite Desteği			X	X	X	X
Teknik Destek Programı			X	X	X	X
Dış Kaynaklı Fonlara Yönelik Proje Başvuruları	X	X	X	X	X	X
Finansman Desteği			X	X		
SOP Değerlendirme Çalışmaları	X	X	X	X	X	X

İŞTEGÜÇ SOP kapsamında 2024 yılı içerisinde araştırma ve analizlere ağırlık verilecek olmakla birlikte geçmiş dönem MESLEK SOP ve kalkınma ajansları “genç istihdamı” temasından elde edilen tecrübelerle istinaden gençlerin istihdam edilebilme olanaklarını artırıcı faaliyetlere devam edilecektir. Beşeri kaynakların gelişmesine yönelik eğitim faaliyetlerinin 2024 yılı ile başlayıp SOP’un uygulama süresince devam etmesi planlanmaktadır. Kadın kooperatiflerinin ürettiği ürünlerden elde edilecekleri gelirleri artırmaya yönelik çalışmalar da yine 2024 yılında SOP’un odağında yer alacaktır. 2024 yılı teması olan “Kadın Girişimciliği / Kadın İstihdamı”na yönelik faaliyetler bu SOP altında çalışılacaktır.

2025-2026 yıllarında ise gençlerin girişimlerine yönelik altyapılar, kadınların istihdam edilmeleri için gerekli yardımcı yatırımlar (kreş vb.) planlanacaktır. Bunların sağlanması adına altyapı mali destek programları ve güdümlü projeler kurgulanacaktır. Genç girişimcilerin desteklenmesine yönelik olarak geçmiş dönem çalışmalarda bulunmuş kalkınma ajansları ile tecrübe paylaşımları SOP kapsamında sürekli yapılacaktır. Kalkınma ajanslarının tecrübeleri dikkate alınarak gençlerin ihtiyaçları doğrultusunda girişimciliklerini artıracak mali destekler hayata geçirilecektir.

2.2.6. İzleme ve Değerlendirme

SOP’ların izleme ve değerlendirme çalışmaları kapsamında Ajans Genel Sekreteri başkanlığında Ajans çalışma birim başkanlarının katılımıyla koordinasyon toplantıları gerçekleştirilecektir. SOP kapsamında Ajans tarafından yürütülecek alt programların ve güdümlü projelerin uygulanmasından Program Yönetimi Birimi (PYB), izlenmesinden ve değerlendirilmesinden İzleme ve Değerlendirme Birimi (İDB), AB ve benzeri dış kaynaklı fon bulma ve SOP kapsamında bu fonlara ait projelerin yazılmasından ve yürütülmesinden Proje Geliştirme ve Uygulama Birimi (PGUB), tanıtım faaliyetlerinin gerçekleştirilmesinden ise Yatırım Destek Ofisleri (YDO’lar) sorumludur. PBKB ise Ajans ve bölgedeki ilgili paydaşlar tarafından yürütülecek faaliyetlerin koordinasyonu ile çıktılarının izlenmesi, SOP yönetim planı / dönemsel ilerleme raporlarının ve SOP kapanış raporunun hazırlanmasından sorumludur.

SOP’un genel ilerlemesi 6 aylık Ajans faaliyet raporları üzerinden Ajans Yönetim Kurulu tarafından kontrol edilecek, Yönetim Kurulunun önerileri doğrultusunda çalışmalar, iş birlikleri geliştirilecektir. 2024 yılında yapılması planlanan İŞTEGÜÇ SOP faaliyetleri çıktı göstergeleri ve bütçeleri Tablo 10’da sunulmaktadır.

Tablo 10 – İŞTEGÜÇ SOP Faaliyetleri Çıktı Göstergeleri ve Bütçeleri

Faaliyet Türü	Faaliyet Adı	Sorumlusu	Süresi	Çıktı Göstergesi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
Araştırma, Analiz ve Programlama	SOP Yönetim Planı	PBKB	01.01.2024 31.03.2024	Hazırlanan Plan Sayısı	1 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
Araştırma, Analiz ve Programlama	Kadın Kooperatifleri Ürün Haritalandırması	PBKB	01.01.2024 31.12.2024	Hazırlanan Rapor Sayısı	1 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
Araştırma, Analiz ve Programlama	Geleceğin Meslekleri için Örnek Sertifikalı Eğitim Modülü Çalışması	MYDO	01.04.2024 31.12.2024	Düzenlenen Eğitim Sayısı	1 Adet	Toplantı Raporu
Araştırma, Analiz ve Programlama	Manisa İli İstihdama Yönelik Mesleki Yeterlilik ve Yetkinlik Analizi	MYDO	01.07.2024 31.12.2024	Hazırlanan Rapor Sayısı	1 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
İş Birliği ve Koordinasyon	Paydaş Yönlendirme Çalışmaları	PBKB	01.01.2024 31.12.2024	Düzenlenen Toplantı Sayısı	1 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
İş Birliği ve Koordinasyon	Teknokent - Öğrenci Buluşmaları	MYDO	01.01.2024 30.06.2024	Düzenlenen Etkinlik Sayısı	4 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
Tanıtım ve Yatırım Destek	Seracılık Eğitimleri	UYDO	01.01.2024 30.06.2024	Düzenlenen Eğitim Sayısı	1 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
Tanıtım ve Yatırım Destek	Kadın Kooperatiflerine Yönelik Eğitimler	PBKB	01.01.2024 31.12.2024	Düzenlenen Eğitim Sayısı	1 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
Tanıtım ve Yatırım Destek	Kadın Kooperatifleri Tedarikçi Buluşması ve Hasat Etkinliği	AYDO	01.04.2024 30.06.2024	Düzenlenen Etkinlik Sayısı	1 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
Tanıtım ve Yatırım Destek	Çalışma Hayatında Gençler ve Kadımlar	MYDO	01.10.2024 31.12.2024	Düzenlenen Etkinlik Sayısı	1 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
Tanıtım ve Yatırım Destek	Kodlamaya Yönelik Eğitici Eğitimleri	MYDO	01.04.2024 31.12.2024	Düzenlenen Etkinlik Sayısı	1 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
Tanıtım ve Yatırım Destek	İstihdam Garantili Eğitim Faaliyetleri	YDO'lar	01.04.2024 31.12.2024	Düzenlenen Eğitim Sayısı	1 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
Ajans Destekleri	Gençlere ve Kadımlara Yönelik Nitelikli Eğitim Aksiyonu	PYB	01.01.2024 31.12.2024	1) Faydalanan Kişi Sayısı 2) Faydalanan Kuruluş Sayısı	100 Kişi 10 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
AB ve Diğer Dış Kaynaklı Projeler	Dış Kaynaklı Fonlara Yönelik Proje Hazırlıkları	PGUB	01.01.2024 31.12.2024	Geliştirilen Proje Sayısı	1 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
AB ve Diğer Dış Kaynaklı Projeler	Türkiye'de Sivil Toplumun Sosyal Girişimcilik Yoluyla Destek. Projesi	PGUB	01.01.2024 31.12.2024	Uygulanan Program Sayısı	1 Adet	Ajans Faaliyet Raporu

2.3. İmalat Sanayisinde Yeşil Dönüşümün Sağlanması ve Teknoloji Düzeyinin Artırılması Sonuç Odaklı Programı (YE-TEK SOP)

2.3.1. Amaç

Genel Amaç: Bölgede katma değeri yüksek imalat sanayisi sektörlerinde faaliyet gösteren işletmelerin ve bu işletmelerin çatı kuruluşlarının yeşil dönüşüme ve teknoloji düzeyinin geliştirilmesine yönelik faaliyetleri desteklenecektir.

Özel Amaç 1: Bölge firmalarının orta-yüksek ve yüksek teknoloji ürün üretmeleri ve ihracatları desteklenecektir.

Özel Amaç 2: Bölgede özel sektörün yeşil üretime yönelik çalışmaları desteklenecek ve yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı teşvik edilecektir.

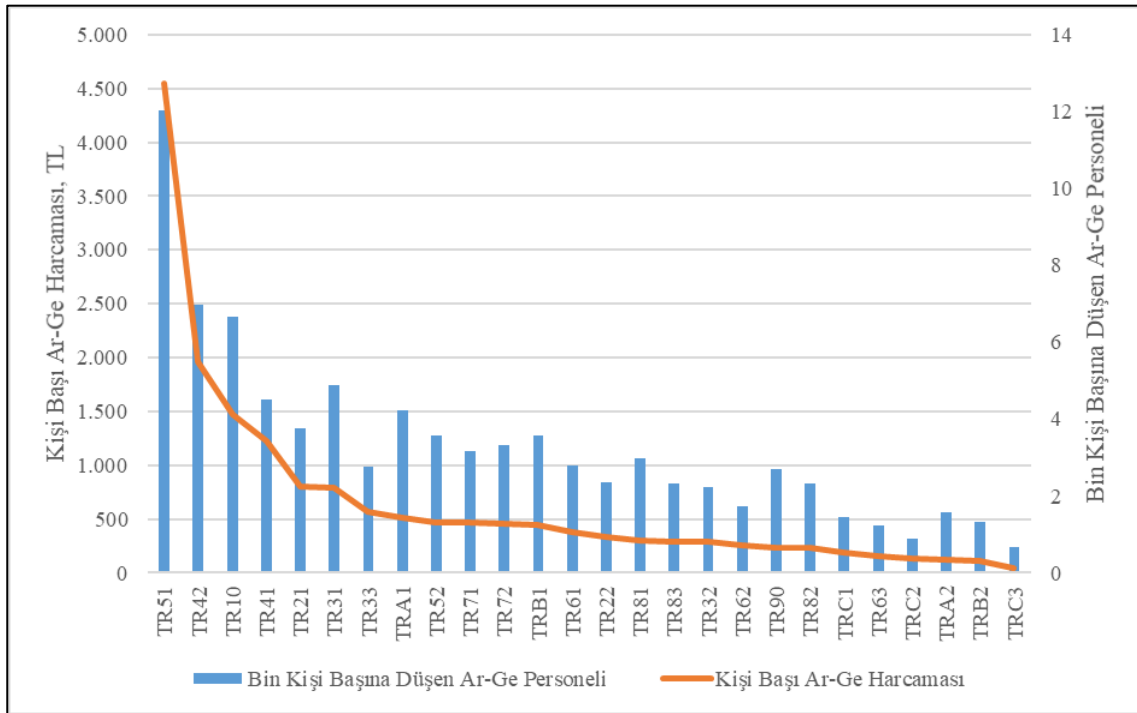
Özel Amaç 3: Sanayi altyapısının çevreye duyarlı dönüşümüne yönelik çalışmalar yapılacaktır.

Özel Amaç 4: Yeşil üretime geçiş, dijital dönüşümün sağlanması ve sürdürülebilirliğe yönelik imalat sanayisi firmalarının farkındalığı artırılabilecektir.

2.3.2. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

Bölgedeki işletme yapısı Manisa ili dışında genel olarak düşük ve orta-düşük teknolojiye yoğunlaşan firmalardan oluşmaktadır. Ar-Ge / yenilik kültürü de aşağıdaki grafikte (Grafik 3) görüldüğü üzere istenen düzeye erişememektedir. Mermer, seramik, tekstil geri dönüşüm ve deri gibi ürünlerde iller ülkede öne çıkarken bu ürünler ham madde – ara ürün olarak satılmakta ve nihai ürüne çevrilerek elde edilebilecek katma değerden bölge olarak mahrum kalmaktadır.

Grafik 3 – Düzey 2 Bölgeleri Kişi Başına Düşen Ar-Ge Harcaması ve 1.000 Kişi Başına Düşen Ar-Ge Personeli

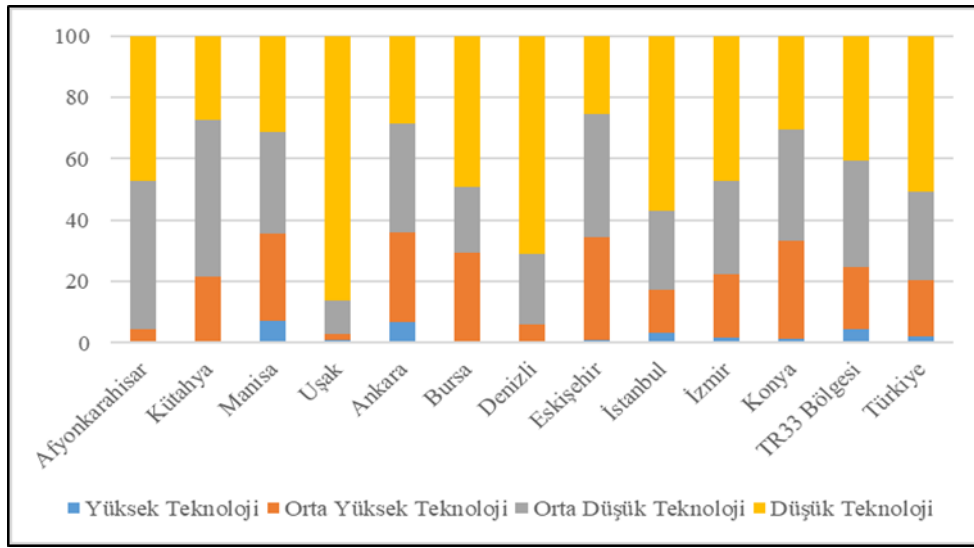
Kaynak: TÜİK (2021)

Tüm bölge illerinde yüksek teknolojlili ürün ihracatı düşük seviyelerde seyretmektedir. Bulunduğu coğrafi konum sebebiyle görece ülkenin doğu illerine göre nitelikli iş gücüne ulaşma konusunda daha avantajlı olan bölgenin yüksek teknolojlili ürün üretiminde potansiyelini kullanamadığı görülmektedir. İhracattan elde edilen gelirin artırılması ve sağlanan katma değerın yükseltilmesi için illerde ihracatın teknoloji düzeyinin yükseltilmesi gerekmektedir. Bu durum özellikle Afyonkarahisar, Kütahya ve Uşak illerinde sanayi sektörünün çeşitlenmesine de fayda sağlayacaktır.

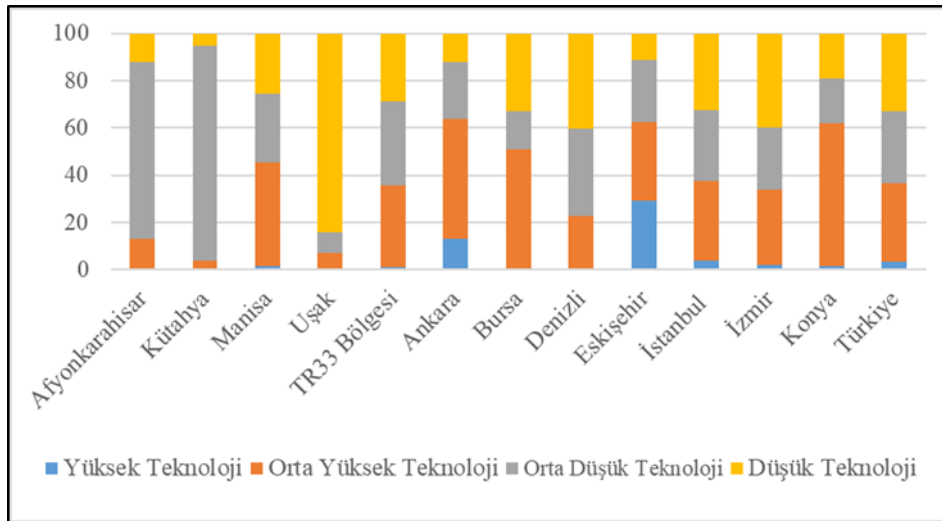
Aşağıdaki grafiklerde (Grafik 4 ve 5) bölge illeri teknoloji düzeyi, istihdamda ve ihracatta komşu, büyük iller ve ülke ortalaması ile karşılaştırılmaktadır. Grafiklerden görüldüğü üzere Manisa dışındaki bölge illerinin yüksek ve orta yüksek teknolojide ülke ortalamasının gerisinde kaldığı görülebilmektedir.

Grafik 4 – TR33 Bölgesi İlleri, Üç Büyük İl / Çevre İller ve Ülke İmalat Sanayisi İstihdamının Teknoloji Düzeyine Göre Dağılımı (%)

Kaynak: SGK, ZAFER Hesaplamaları (2021)

Grafik 5 – TR33 Bölgesi İlleri, Üç Büyük İl / Çevre İller ve Ülke İhracatının Teknoloji Düzeyine Göre Dağılımı (%)

Kaynak: TÜİK, ZAFER Hesaplamaları (2022)

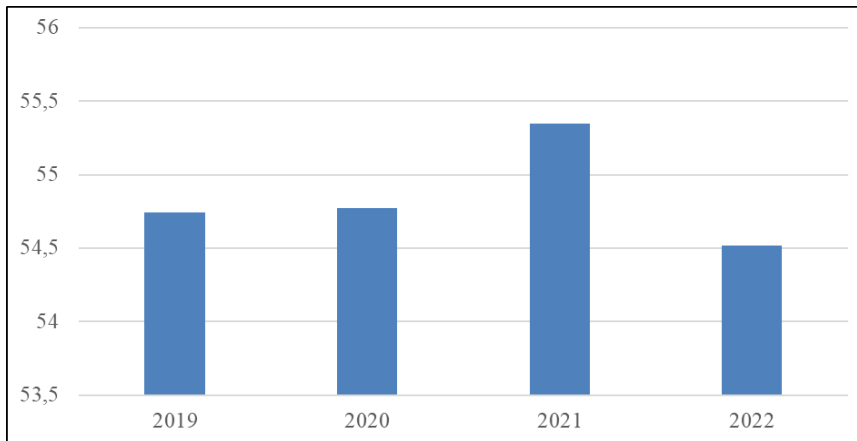
Bölgede istihdamda ve ihracatta teknoloji düzeyinin artırılması, katma değeri dolayısıyla birim üründen elde edilen ihracat değerini de artıracaktır. Bu artış istihdamda ve ihracatta yükselişle beraber kârlılığın ve çalışanların dolayısıyla da bölgenin refah düzeyinin artışına da katkı sağlayacaktır.

Paris İklim Antlaşması ile başlayan süreçte Avrupa Yeşil Mutabakatı ile Avrupa'nın 2050 yılında karbon nötr kıta olma amacı bulunmaktadır. Ulusal politika belgelerinde de Türkiye'nin 2053 yılında karbon nötr hedefi açıklanmıştır. İklim değişikliğinin getirdiği sorunlarla mücadele, sürdürülebilirlik ve yeşil büyüme politikaları kaçınılmaz olarak tüm dünya ülkelerinin orta ve uzun vadede stratejilerine etki edecektir. Bu kapsamda ulusal bazda yapılacak çalışmalar en başta tüm kesimlerin farkındalıkları olmak üzere önem arz etmektedir.

Yeşil dönüşüm, öncelikli olarak alüminyum, çimento, demir-çelik ile gübre ve enerji sektörlerinde faaliyet gösteren firmaları, ilerleyen süreçte ise kalan tüm sektörleri etkileyecektir. Özellikle AB ülkelerine yapılan ihracatta güçlü olmaya devam etmek isteyen ülkelerin / firmaların bu konuda çalışmalara ivedilikle başlaması, gerekli önlemleri yakın zamanda alması oldukça önemlidir. Yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı, sürdürülebilir büyüme ve doğal kaynakların etkin kullanımı açısından büyük önem taşımaktadır. Ortaya çıkan ihtiyaçlar doğrultusunda artan enerji ihtiyacının kapsayıcı biçimde karşılanabilmesi için enerji verimliliğinin artırılması gerekmektedir. Bu kapsamda özellikle yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımının artırılması ve kaynak verimliliği tedbirlerinin alınması beklenmektedir. Bölgenin sahip olduğu yenilenebilir enerji kaynağı potansiyelinden (güneş, rüzgâr, jeotermal) azami ölçüde faydalanılması yabancı yatırımların çekilmesine katkı sağlayacaktır.

Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) verilerine göre bölgenin ihracatının büyük kısmı (yaklaşık yüzde 55) AB'ye üye ülkelere yapılmaktadır (Grafik 6). TR33 Bölgesi, ihracatından kaynaklı olarak AB tarafından uygulanan temiz sanayi / enerji politikalarından çok yüksek düzeyde etkilenme riski taşımaktadır. Yeşil dönüşüm ile ilgili yapılan araştırmalarda ülke sanayicilerinin yeterli düzeyde bilgi sahibi olmadığı ortaya konulmuştur (TEPAV, 2022; Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu, 2022). Yeşil dönüşüm kapsamında farkındalık çalışmalarıyla beraber başta sanayi olmak üzere bölgenin ihtiyaç duyduğu çevreci altyapılar da desteklenmelidir. Özellikle OSB'lerin "Yeşil OSB"lere dönüşümü ya da yeni açılacak OSB'lerin "Yeşil OSB" olarak kurgulanması gerekmektedir. Bölgenin rekabetçi yapısını devam ettirmek adına illerde yeşil OSB sertifikasına sahip sanayi alanları oluşturulmalıdır. OSB'lerin yeşil dönüşüm planlarının hazırlanması, master planlarının oluşturulması, gerekli çevreci ve sosyal altyapıların sağlanması gibi çalışmaların yapılması gereklidir.

Grafik 6 – TR33 Bölgesi AB Ülkelerine Yapılan İhracat Oranı (%)

Kaynak: TİM, ZAFER Hesaplamaları (2022)

Ayrıca sınırda karbon düzenlemesinden etkilenecek ana ve yan sektörlerdeki ihracatçı firmalar ve bunların bölgedeki tedarikçileri özelinde analiz çalışmaları gerçekleştirilmesi ve yatırımlarının mali açıdan desteklenmesi önemlidir. Ayrıca firmaların yeşil büyüme konusunda ihtiyaç duyacakları sürdürülebilirlik uzmanlarının da bölgenin ihtiyaçları doğrultusunda yetiştirilmesi faydalı olacaktır. AB'ye ihracat yapan firmaların tedarikçilerinin de üretimlerini (yeşil üretim, karbon ayak izi ölçümü vb.) kontrol etmesi gerekmektedir. Yine yeşil üretim kapsamında imalat sanayisine tedarikçi konumunda bulunan tüm sektörlerde de karbon ayak izi ölçümü, kaynak verimliliği gibi konularda danışmanlık ve eğitim hizmetlerinin verilmesinin bölgenin yeşil üretime geçişinde fayda sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Karbon salınımına en fazla etki eden faaliyetlerin başında fosil yakıtlardan enerji üretimi (bölge özelinde linyitten enerji üretimi) gelmektedir. TR33 Bölgesi'nde elektriğin yaklaşık yüzde 57'si kömürden üretilmektedir (ETB 2021). Bölge genelinde iklim değişikliği ile mücadele açısından daha temiz / çevreci enerji üretimine geçilmesi oldukça önemlidir. Ancak düşük karbonlu bir ekonomiye geçişte olumsuz etkilenecek kesimler de bulunmaktadır. SGK verilerine göre bölgede kömür ve kömürden enerji üretiminde (ağırlıklı olarak Kütahya ve Manisa illeri) 15 binden fazla çalışan bulunmaktadır. Buna yan sanayi de eklendiğinde düşük karbonlu enerji üretiminden olumsuz etkilenecek kişi sayısı daha da artmaktadır. Bu kişilerin dönüşümde adil geçişi sağlamak adına yeşil üretimle beraber bölgede yeni doğacak işlerde veya hâlihazırda yaptıkları işlere benzer özellikteki işlerde çalışabilmelerine yönelik beceri kazandırma programları üniversiteler, milli eğitim müdürlükleri ve İŞKUR gibi ilgili kurumlarla koordine bir şekilde düzenlenmelidir.

Ulusal ve Bölgesel Bazdaki Planlarla İlişkisi

On İkinci Kalkınma Planı'nda "Yeşil ve Dijital Dönüşümle Rekabetçi Üretim" hedefi altında teknolojik ve ihracat odaklı dönüşümün sağlanmasının gerekliliğinden bahsedilmektedir. Planda "İmalat Sanayi" başlığı altında ise amaç "İmalat sanayiinde başta öncelikli sektörler olmak üzere tüm sektörlerde yeşil ve dijital dönüşüm ekseninde rekabet gücünün ve verimliliğin artırılması suretiyle yüksek katma değerli üretim yapısına geçişi sağlamak" olarak belirtilmiştir. Bu amaçlar, YE-TEK SOP'un hedef ve tedbirleri ile uyumludur.

Ticaret Bakanlığı koordinasyonunda iklim değişikliği ile mücadele politikalarına adaptasyonu hedefleyen Yeşil Mutabakat Eylem Planı'nda yenilenebilir enerji kullanımı, sanayinin yeşil dönüşümü, yeşil OSB, sanayinin yeşil ve döngüsel ekonomiye geçişi, yeşil dönüşüm için teknolojik altyapının güçlendirilmesi gibi hususlar öne çıkartılmıştır. SOP kapsamında adı geçen birçok konuyla ilgili faaliyetler belirlenmiştir.

Bunların yanında YE-TEK SOP, TR33 Bölgesi 2024-2028 Bölge Planı'nın "Sanayinin teknolojik dönüşümünün çevreye duyarlı olarak sağlanması" stratejik önceliği ve "İmalat sanayisinin teknoloji düzeyi artırılması" ile "İmalat sanayisinde yeşil dönüşümün sağlanması" hedefleriyle de ilişkilidir.

Ön Risk Değerlendirmesi

Bölge genelinde başta özel sektörün rekabetçiliği teknolojik ürün üretimi konuları öncelikli olarak desteklenecektir. Bölge Planı hazırlıkları kapsamında bölge sanayisinin paydaşları ve üst çatı kuruluşlarla yapılan görüşmelerde teknolojik ürün üretimi, yenilenebilir enerji kaynaklarından azami ölçüde faydalanma ve yeşil dönüşüm konuları öne çıktığından bu konuyla ilgili önemli bir risk bulunmamaktadır. Bölge genelinde 4 adet OSB'nin yeşil OSB olarak kurgulanarak yatırımcıların bölgeyi tercih etmemesi riskinin önüne geçilecektir. Yeşil OSB çalışmaları bölge genelinde Ajans tarafından koordine edilecek ve gerekli teknik destek kurumlara sağlanacaktır. SOP süresince yeşil

üretim geçiş ve yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelik olarak destekler ilgili kurum ve kuruluşlara sağlanacaktır. Bölge genelinde kömürden enerji üreten santrallerde çalışanların yeşil dönüşümden negatif etkilenmeyeceği beklenmektedir. Bu gruba yönelik olarak çeşitli eğitimler sağlanarak mümkün olduğu ölçüde yeşil üretimle birlikte ortaya çıkan sektörlerde istihdam edilmeleri sağlanacaktır.

2.3.3. Sonuç Hedefleri

Söz konusu SOP kapsamında ulaşılması hedeflenen sonuçlar aşağıda yer almaktadır:

Tablo 11 – YE-TEK SOP Sonuç Göstergeleri

Özel Amaç	Sonuç Göstergeleri	Ölçüm Birimi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
1, 4	Orta-Yüksek Teknoloji Ürünlerin İhracattaki Oranı	Yüzde	40,0	TÜİK (ZAFER Hesaplamaları)
1, 4	Yüksek Teknoloji Ürünlerin İhracattaki Oranı	Yüzde	1,5	TÜİK (ZAFER Hesaplamaları)
1	Orta-Yüksek Teknoloji İstihdam Oranı	Yüzde	24,0	SGK (ZAFER Hesaplamaları)
1	Yüksek Teknoloji İstihdam Oranı	Yüzde	6,0	SGK (ZAFER Hesaplamaları)
3	Bölgedeki Yeşil OSB Sertifika Sayısı	Adet	4	TSE
1, 2, 3	Bölgedeki Sanayi Alanlarının Toplam Alana Oranı	Binde	4	STB (ZAFER Hesaplamaları)
2, 3, 4	Yenilenebilir Enerji Kaynağı Kurulu Kapasitesi	MW	20.000	ETB
1, 3	Kurulan Yeni OSB Sayısı	Adet	2	STB

2.3.4. Proje ve Faaliyetler

2.3.4.1. Araştırma, Analiz ve Programlama

SOP Yönetim Planı

2024 Yılı Çalışma Programı'nın Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü tarafından onaylanmasına müteakip 3+2 yıllık SOP Yönetim Planı hazırlanacaktır.

Yeşil Mutabakat Kapsamında Karbon Sıfır Saha Çalışması

11 Aralık 2019 tarihinde yayımlanan Avrupa Yeşil Mutabakatı, AB sanayisinin 2050 yılına kadar modern, kaynak verimli ve rekabetçi dönüşümünü öngören bir stratejidir. Bu kapsamda, sınırda karbon düzenlemesi mekanizmasını uygulamayı öngören mutabakat 2050 yılına kadar net sera gazı emisyonlarının sıfıra indirilmesini, ekonomik büyümenin kaynak kullanımından ayrılmasını ve tüm ülkelerin ve tarafların bu politikada yer almasını amaçlamaktadır. AB firmalarıyla iş birliği içinde olan ülkemiz sanayi teşekküllerini de etkileyecek bu uygulamanın kapsamının ve yaptırımlarının ilgili çevrelerce öğrenilmesi önem teşkil etmektedir. Bu kapsamda özellikle seramik ve metal sektörlerinde faaliyet gösteren firmalara yönelik ihtiyaç analizi yapılacaktır.

Yeşil Fırsatlar Çalışması

Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü tarafından 2024 yılı içerisinde yürütülmesi planlanan Türkiye Sosyal Kapsayıcı Yeşil Geçiş Projesi (SoGreen) kapsamında 2023 yılı içerisinde yapılan toplantılarda bölgelerin yeşil fırsatlarının ortaya konulmasına yönelik bir rapor hazırlanmasının faydalı olacağı değerlendirilmiştir. SoGreen kapsamında kullanılmak üzere bölge genelinde öne çıkan yeşil fırsatlara yönelik bir çalışma hazırlanması planlanmaktadır.

TR33 Bölgesi Sürdürülebilir Jeotermal Su Yönetim Planı

TR33 Bölgesi illerinin tamamı jeotermal kaynaklar açısından oldukça zengindir. Bu kaynaklar enerji üretiminde, tarımda (sera) ve turizmde kullanılmaktadır. Ancak bu kaynakların sürdürülebilirliğini sağlamak adına yeterli düzeyde planlama bulunmadığı tespit edilmiştir. Buna istinaden bölge illerinde jeotermal kaynakların sürdürülebilirliğini sağlamak adına plan hazırlanmasının faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

Uşak İli Sanayisi Dönüşüm Master Planı

Uşak ili sanayisi ağırlıklı olarak geri dönüşüm tekstil ve deri işleme sektöründe yoğunlaşmıştır. Bu sektörlerde yaşanacak darboğazlar ilin üretim ve ihracat tutarlarını önemli ölçüde etkileyecektir. Bunu önlemek ve ilin sanayisini orta ve orta-yüksek üretime yönlendirmek üzere Uşak ilinin sanayisinin dönüşüm planı hazırlanacaktır.

İhracat Danışmanlığı

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü'nün başlatmış olduğu ihracat danışmanlığı kapsamında ihracat yapmak isteyen firmalara hedef pazar araştırma raporu hazırlanması planlanmaktadır. Çalışmada Uşak ilinden seçilmiş iki sektör için rapor hazırlanacaktır.

2.3.4.2. İş Birliği ve Koordinasyon

Paydaş Yönlendirme Çalışmaları

SOP kapsamında konuyla ilgili hem bölgedeki hem de bölge dışı aktörlerle ihtiyaç duyulması halinde iş birliği sağlanacaktır. Özellikle bu iş birliklerinin benzer çalışmalarını geçmişte çalışmış veya yeni dönemde de sürdüren diğer kalkınma ajansları ile olması hedeflenmektedir. Ajans ayrıca bölge içerisindeki kurumlarla YE-TEK SOP kapsamında koordinasyon çalışmalarını sürdürecektir.

Yeni Teknolojiler ile Katma Değerli Üretim

Manisa ilinde faaliyet gösteren firmaların yüksek teknolojiye dayalı çözüm bulmalarını, endüstrinin değişik konularında kullanılan yeni teknolojileri tanımlarını sağlayacak panel organize edilecektir. Etkinliğe Bakanlık yetkilileri davet edilerek ildeki sanayicilerin ülkemizin yeni teknolojilerin kullanımına yönelik çalışmalardan ve teknolojik dönüşüm konusunda yapılan planlamalardan haberdar olması sağlanacaktır. Ayrıca yüksek teknolojiye yönelik çözüm ortağı olabilecek firmalardan üst düzey temsilcilerin etkinliğe katılımı sağlanarak en son teknoloji ürünlerini ve sektördeki sorunlara çözümlerini aktarması sağlanacaktır. Böylece Manisa sanayisinde faaliyet gösteren firmaların yeni teknolojilere hızlı uyum sağlaması, sürdürülebilirlik odaklı teknolojik dönüşümlere yönelmeleri ile ildeki Ar-Ge ve tasarım kültürünün geliştirilmesi hedeflenmektedir. Etkinliğin bir gün sürmesi planlanmaktadır. Etkinlik kapsamında Manisa Ar-Ge platformu, Manisa ili OSB ve TSO'ları ile koordineli şekilde hareket edilecektir. Etkinlik kapsamında yapılan panel

sonrasında 10 farklı firmadan temsilcilerin katılım sağladığı 6 adam x saat süreli Tasarım Odaklı Düşünme konulu uygulama eğitimi organize edilecektir.

Test ve Sertifikasyon Merkezleri Analiz Çalışması

Türkiye'deki mevcut laboratuvar, test merkezi altyapılarının, yurtdışından alınan hizmetlerin, bunlar için yapılan ödemelerin ve sektör ihtiyaçlarının tespitine yönelik mevcut durum analizi yapılması hedeflenmektedir. Çalışma Manisa ili başta olmak üzere Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi (BGUS)'ta ülkenin ihracat yükünü çeken ilk 45 il için Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü Koordinasyonunda gerçekleştirilecektir.

Yeşil Üretim Farkındalık Toplantıları

TİM verilerine göre bölgenin ihracatının büyük kısmı (yaklaşık yüzde 55) AB'ye üye ülkelere yapılmaktadır. TR33 Bölgesi, ihracatından kaynaklı olarak AB tarafından uygulanan temiz sanayi / enerji politikalarından çok yüksek düzeyde etkilenme riski taşımaktadır. Yeşil dönüşüm ile ilgili yapılan araştırmalarda ülke sanayicilerinin yeterli düzeyde bilgi sahibi olmadığı ortaya konulmuştur. Ajans ve diğer kurumların iş birliğiyle başta AB'ye ihracat yapan firmalar olmak üzere tedarikçiler ve ilgili kurum / kuruluşlara yönelik bilgilendirme toplantısı yapılacaktır.

Enerji Etüdü Danışmanlığı

Enerji maliyetlerinin işletmelerin gider kalemlerinde önemli bir yer tuttuğu bilinmektedir. Firmaların alacağı bazı önlemler ve yapacağı verimlilik çalışmaları enerji tüketiminde önemli düşümlere sebep olabilmektedir. Verilecek olan danışmanlıkla firmaların (10 firma) bünyesindeki çalışanlarda enerjinin verimli kullanılması konusunda bilinç yaratılmış olacaktır. Enerji tüketimindeki düşüş firmalara maddi yönden olumlu etkiler sağladığı gibi aynı işin daha az enerjiyle yapılması Türkiye'nin enerji hedeflerindeki kaynak verimliliğine de katkı sağlayacaktır.

2.3.4.3. Tanıtım ve Yatırım Destek

Model Fabrika Ziyareti

Üretimde verimliliğin artırılması ve dijital dönüşüm sürecinin hızlandırılması, ülkemizin önemli kalkınma gündemlerinden biridir. Bu doğrultuda hayata geçirilen Yetkinlik ve Dijital Dönüşüm Merkezleri (Model Fabrikalar), işletmelerde faaliyet bazlı mükemmeliyet ilkelerinin, deneyimsel öğrenme teknikleri kullanılarak ölçeklendirilebilir bir şekilde yaygınlaştırılmasını sağlayan bir araç (ortak kullanıma yönelik bir merkez) olarak tanımlanmaktadır. Bu kapsamda Afyonkarahisar'da orta yüksek ve yüksek teknolojide faaliyet gösteren 10 firma ile Konya Model Fabrika ziyareti gerçekleştirilecek olup firmaların yalın üretim, verimlilik, dijital dönüşüm vb. konularda farkındalıkları artırılacaktır.

Ar-Ge ve Tasarım Merkezleri Toplantıları

TR33 Bölgesi Ar-Ge ve tasarım merkezleri incelendiğinde 2023 yılı Aralık ayında Afyonkarahisar (1 adet) ve Uşak (5 adet) illerinde sayılarının yeterli düzeyde olmadığı görülmektedir. İllerde bu merkezlerin sayısının artırılması amacıyla sağladıkları faydalar ve avantajlarında anlatıldığı iki etkinlik düzenlenecektir. İllerdeki ticaret ve sanayi odaları ile ortak hareket edilecek olan bu etkinliklere Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Ar-Ge Teşvikleri Genel Müdürlüğü'nden uzmanlar da konuşmacı olarak davet edilecektir. Etkinliğe sanayiciler, iş dernekleri ve konuyla ilgili diğer paydaşlar davet edilecektir.

Yatırım Fırsatları Analizi

Bölgenin teknolojik dönüşümünü sağlamak amacıyla YE-TEK SOP kapsamında illerin sahip olduğu çeşitli avantajlar (insan kaynağı, doğal kaynaklar, üretim yapısı vb.) dikkate alınarak yatırımcılara sunulmak amacıyla bazı analizler yapılması hedeflenmektedir. Bu analizler ve daha önce yapılmış olan ön fizibilite raporları şehir lobiciliğinde kullanılacaktır.

- **Grafit Madeni Ön Fizibilitesi**

Ülkemizde işletmede olan en büyük doğal mikrokristalin grafit madeni Altıntaş ilçesinde (Kütahya) Oysu köyünde bulunmakta olup özel bir şirket tarafından işletilmektedir. Grafit madeni; ergitme ve pota endüstrisi, döküm endüstrisi, kurşun kalem endüstrisi, motor ve jeneratör endüstrisinde karbon fırça, demir çelik endüstrisinde, kuru pil endüstrisinde pil tozları vb. çeşitli ürünlerin üretiminde kullanılmaktadır. Madenin yüksek teknolojili pil endüstrisinde de kullanılabilmesi için karbon oranının %99,5 olması gerekirken çeşitli çalışmalarla bu oranın en çok %91-92 seviyesine yükseltilmesi sağlanabilmiştir. Bu kapsamda Ar-Ge çalışmaları devam etmektedir. Fizibilite kapsamında yıllık üretim kapasitesinin geliştirilmesinin uygunluğu, yeni teknolojilerde kullanımının araştırılması ve güdümlü proje çalışmasına altık oluşturulması amaçlanmaktadır.

- **CO₂ Gazı Ön Fizibilitesi**

Uşak ili Banaz ilçesi Hamamboğazı bölgesinde 4 (dört) adet jeotermal su çıkaran enjeksiyon kuyusu bulunmakta olup kuyulardan termal su ile birlikte CO₂ gazı da çıkmaktadır. CO₂ gazı, gazlı içecek sektöründen şeker fabrikalarında çözelti olarak kullanıma, sanayide soğutma işleminden petrol kuyularında kullanıma kadar geniş bir yelpazede kullanılmaktadır. Bölgede çıkan gazın bahsi geçen alanlarda kullanımına yönelik yatırımcılara sunmak adına bir çalışma yapılması hedeflenmektedir.

- **Gıda Üretime Yönelik Makine İmalatı Ön Fizibilitesi**

Afyonkarahisar ilinde gıda imalatı, SGK verilerine göre yaklaşık %26 istihdam oranı ile imalat sanayi sektörleri arasında 2. sırada yer almaktadır. Ancak ilde bu sektörü destekleyecek makine imalatına yönelik yatırım sayısı yeterli düzeyde değildir. İlin sanayisinin teknoloji düzeyinin artırılması ve sektör çeşitliliğine katkı sağlanması için makine imalatına yönelik yatırımların önemli olduğu değerlendirilmektedir.

2.3.4.4. Ajans Destekleri

Güdümlü Projeler

- **Afyonkarahisar'a İlaç Gibi Gelecek**

Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesinin (AFSÜ) başvuru sahibi olduğu güdümlü proje kapsamında AFSÜ Zafer Sağlık Külliyesinde Faz-1 klinik araştırma laboratuvarı, biyoyararlanım / biyoeşdeğerlilik araştırma laboratuvarı ve biyoanalitik laboratuvarı kurulacaktır. Bu laboratuvarlar ile pilot ilaç üretimi ve klinik çalışmaların yapılabileceği bir sağlık ekosistemi oluşturulacaktır.

2.3.4.5. AB ve Diğer Dış Kaynaklı Programlar Kapsamındaki Projeler

Uluslararası hibe kaynakları takip edilecek ve uygun başvuru sahibi kurum / kuruluşlara duyurulması sağlanacaktır. Yaygınlaştırma Ajansın sosyal medya hesapları üzerinden veya doğrudan hibe programının eşleştiği kurum ile irtibata geçme şeklinde de yapılacaktır.

IPA fonları kapsamında sözleşme makamı olan Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca yürütülen Rekabetçi Sektörler Programı'nın "Yaratıcı Endüstriler" alanında *Kütahya'da Dijitalleşme ve Yaratıcılık Ekosisteminin Geliştirilmesi* projesi (3,7 milyon avro bütçeli) destek almaya hak kazanmıştır. Kütahya Belediyesinin başvuru sahibi; Ajans, Kütahya Çiniciler, Fotoğrafçılar ve El Sanatları Esnaf Odası, Kütahya Ticaret ve Sanayi Odası ve Kütahya Dumlupınar Üniversitesinin ortak olduğu projenin uygulama faaliyetlerine devam edilecektir.

Türkiye Sosyal Kapsayıcı Yeşil Geçiş Projesi (SoGreen) kapsamında Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası tarafından aktarılan kaynak KAGM koordinasyonunda kalkınma ajansları eliyle dağıtılacaktır. Proje kapsamında aktarılacak olan kaynağın çeşitli destek programları şeklinde uygulanması planlanmaktadır.

2023 Yılı Üreten Şehirler Programı kapsamında Ajansın sunmuş olduğu projenin başarılı olması halinde devreye alınacak tematik teknik destek programı ile Manisa ilindeki başarılı başvuru sahiplerine yeşil dönüşüm ve dijital dönüşüm yol haritalarının hazırlanması, firmalar nezdinde sürdürülebilirlik uzmanlarının yetiştirilmesi ve firma bazlı toplumsal cinsiyet eşitliği eylem planlarının hazırlanması faaliyetlerini içeren projenin uygulanması sürecinde aktif rol alınacaktır. Ayrıca 2024 Yılı Üreten Şehirler Programı kapsamında proje geliştirme çalışmaları yapılacaktır.

2.3.5. Program Süresi ve Zaman Planlaması

Tablo 12 – YE-TEK SOP Faaliyetleri Zaman Planlaması

Proje / Faaliyet	2024		2025		2026	
	I. 6 Ay	II. 6 Ay	I. 6 Ay	II. 6 Ay	I. 6 Ay	II. 6 Ay
Araştırma ve Analiz Faaliyetleri	X	X	X	X		
Bölgesel ve Ulusal Ölçekte Koordinasyon	X	X	X	X	X	X
İş Birliği ve Koordinasyon Faaliyetleri	X	X	X	X	X	X
Tanıtım ve Yatırıma Destek Faaliyetleri	X	X	X	X	X	X
Finansman Desteği		X	X	X	X	
Teknik Destek Programı	X	X	X	X	X	X
Güdümlü Proje Desteği	X	X	X	X	X	X
Fizibilite Desteği			X	X	X	X
Dış Kaynaklı Fonlara Yönelik Proje Başvuruları	X	X	X	X	X	X
SOP Değerlendirme Çalışmaları	X	X	X	X	X	X

2024 yılı içerisinde YE-TEK SOP kapsamında yeşil üretime yönelik araştırma analiz ve farkındalık çalışmaları yoğun olarak yapılacaktır. Bu kapsamda hem Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı hem de Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) ile ortak çalışmalar yapılması ön görülmektedir. Bölgenin teknoloji düzeyini artırmaya yönelik araştırma ve iş birlikleri de yine yıl içerisinde öne çıkacak faaliyetlerdendir. Firmalara yönelik yönetim danışmanlığı ve yeşil üretim çalışmaları teknik destek programı ile SOP süresince desteklenecektir. Yine firmaların daha teknolojik ürün üretimine, ihracatı geliştirmelerine yönelik çalışmalar 2024 yılı ile başlayacak ve SOP süresince devam edecektir.

SOP kapsamında firmaların hâlihazırda ve gelecekte ihtiyaç duyacağı beşeri sermayeyi sağlamak adına çeşitli faaliyetler yine SOP süresince kurgulanacaktır. 2025-2026 yıllarında firmaların teknolojik ürünleri üretmelerine, yeşil dönüşümü sağlamaları adına finansman desteği programları

ilan edilecektir. Bölgede yeni kurulacak veya kurulma aşamasında olan OSB'lerin yeşil OSB sertifikası almasına yönelik çalışmalar ilgili kurumlarla ortaklaşa devam edecektir. YE-TEK SOP süresince yeşil üretime / dönüşüme yönelik bilgilendirme ve farkındalık toplantıları bölge genelinde tüm kesimlere yönelik olarak sağlanacaktır. Ayrıca dönüşümden olumsuz etkilenecek gruplara yönelik eğitim ve istihdam faaliyetleri de yine SOP süresince planlanacaktır.

2.3.6. İzleme ve Değerlendirme

SOP'ların izleme ve değerlendirme çalışmaları kapsamında Ajans Genel Sekreteri başkanlığında Ajans çalışma birim başkanlarının katılımıyla koordinasyon toplantıları gerçekleştirilecektir. SOP kapsamında Ajans tarafından yürütülecek alt programların ve güdümlü projelerin uygulanmasından Program Yönetimi Birimi (PYB), izlenmesinden ve değerlendirilmesinden İzleme ve Değerlendirme Birimi (İDB), AB ve benzeri dış kaynaklı fon bulma ve SOP kapsamında bu fonlara ait projelerin yazılmasından ve yürütülmesinden Proje Geliştirme ve Uygulama Birimi (PGUB), tanıtım faaliyetlerinin gerçekleştirilmesinden ise Yatırım Destek Ofisleri (YDO'lar) sorumludur. PBKB ise Ajans ve bölgedeki ilgili paydaşlar tarafından yürütülecek faaliyetlerin koordinasyonu ile çıktılarının izlenmesi, SOP yönetim planı /dönemsel ilerleme raporlarının ve SOP kapanış raporunun hazırlanmasından sorumludur.

SOP'un genel ilerlemesi 6 aylık Ajans faaliyet raporları üzerinden Ajans Yönetim Kurulu tarafından kontrol edilecek, Yönetim Kurulunun önerileri doğrultusunda çalışmalar, iş birlikleri geliştirilecektir.

2024 yılında yapılması planlanan YE-TEK SOP faaliyetleri çıktı göstergeleri ve bütçeleri Tablo 13'te sunulmaktadır.

Tablo 13 – YE-TEK SOP Faaliyetleri Çıktı Göstergeleri ve Bütçeleri

Faaliyet Türü	Faaliyet Adı	Sorumlusu	Süresi	Çıktı Göstergesi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
Araştırma, Analiz ve Programlama	SOP Yönetim Planı	PBKB	01.01.2024 31.03.2024	Hazırlanan Plan Sayısı	1 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
Araştırma, Analiz ve Programlama	Yeşil Mutabakat Kapsamında Karbon Sıfır Saha Çalışması	KYDO	01.01.2024 31.12.2024	Hazırlanan Rapor Sayısı	1 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
Araştırma, Analiz ve Programlama	Yeşil Fırsatlar Çalışması	PBKB	01.01.2024 31.12.2024	Hazırlanan Rapor Sayısı	1 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
Araştırma, Analiz ve Programlama	TR33 Bölgesi Sürdürülebilir Jeotermal Su Yönetim Planı	PBKB	01.01.2024 31.12.2024	Hazırlanan Rapor Sayısı	1 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
Araştırma, Analiz ve Programlama	Uşak İli Sanayisi Dönüşüm Master Planı	UYDO	01.04.2024 31.12.2024	Hazırlanan Rapor Sayısı	1 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
Araştırma, Analiz ve Programlama	İhracat Danışmanlığı	UYDO	01.07.2024 31.12.2024	Hazırlanan Rapor Sayısı	1 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
İş Birliği ve Koordinasyon	Paydaş Yönlendirme Çalışmaları	PBKB	01.01.2024 31.12.2024	Düzenlenen Toplantı Sayısı	1 Adet	Toplantı Raporu
İş Birliği ve Koordinasyon	Yeni Teknolojiler ile Katma Değerli Üretim	MYDO	01.01.2024 30.06.2024	1) Düzenlenen Etkinlik Sayısı 2) Düzenlenen Eğitim Sayısı	1 Adet 1 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
İş Birliği ve Koordinasyon	Test ve Sertifikasyon Merkezleri Analiz Çalışması	MYDO	01.01.2024 31.12.2024	Hazırlanan Rapor Sayısı	1 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
İş Birliği ve Koordinasyon	Yeşil Üretim Farkındalık Toplantıları	PBKB	01.01.2024 31.12.2024	Düzenlenen Eğitim Sayısı	2 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
İş Birliği ve Koordinasyon	Enerji Etüdü Danışmanlığı	UYDO	01.07.2024 30.09.2024	Düzenlenen Eğitim Sayısı	1 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
Tanıtım ve Yatırım Destek	Model Fabrika Ziyareti	AYDO	01.04.2024 30.06.2024	Düzenlenen Etkinlik Sayısı	1 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
Tanıtım ve Yatırım Destek	Ar-Ge ve Tasarım Merkezleri Toplantıları	AYDO	01.06.2024 31.12.2024	Düzenlenen Etkinlik Sayısı	2 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
Tanıtım ve Yatırım Destek	Yatırım Fırsatları Analizi	YDO'lar	01.07.2024 31.12.2024	Hazırlanan Rapor Sayısı	3 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
Ajans Destekleri	Afyonkarahisar'a İlaç Gibi Gelecek	İDB	01.01.2024 31.12.2024	Uygulanan Gütümlü Proje Sayısı	1 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
AB ve Diğer Dış Kaynaklı Projeler	Dış Kaynaklı Fonlara Yönelik Proje Hazırlıkları	PGUB	01.01.2024 31.12.2024	Geliştirilen Proje Sayısı	1 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
AB ve Diğer Dış Kaynaklı Projeler	Kütahya'da Dijitalleşme ve Yaratıcılık Ekosisteminin Geliştirilmesi Projesi	PGUB	01.01.2024 31.12.2024	Uygulanan Proje Sayısı	1 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
AB ve Diğer Dış Kaynaklı Projeler	Türkiye Sosyal Kapsayıcı Yeşil Geçiş Projesi (SoGreen)	PGUB	01.01.2024 31.12.2024	Uygulanan Program Sayısı	1 Adet	Ajans Faaliyet Raporu

2.4. Geçmiş Dönem Sonuç Odaklı Programlar

Ajans tarafından 2021 yılında 3 yılı uygulama 2 yılı ise izleme olacak şekilde (3+2 yıl) üç adet SOP kurgulanmıştır:

- İmalat Sanayisinde Teknolojik Dönüşümün Sağlanması Sonuç Odaklı Programı (TEKNO SOP)
- Alternatif Turizmin Geliştirilmesi Sonuç Odaklı Programı (TURİZM SOP)
- Mesleki Eğitim Sonuç Odaklı Programı (MESLEK SOP)

2024 yılı içerisinde bu üç adet SOP ile ilgili devam eden projelerin izlemeleri gerçekleştirilecektir. Ayrıca 2024 Yılı Çalışma Programı Usul ve Esasları'nda belirtilen SOP'ların değerlendirme raporu da hazırlanacaktır.

2.4.1. TEKNO SOP

Finansman Desteği Programı

- KOBİ'lerde İstihdamın ve Üretimin Artırılması Finansman Desteği Programı (2022 KOBİSTFİN)

TEKNO SOP'un genel amacı ve özel amaçlarına uygun olacak şekilde imalat sanayisinde stratejik tematik sektörlerde faaliyet gösteren KOBİ'lerin Ar-Ge faaliyetleri, ürün ya da kaynak verimliliği odaklı üretim süreci yenilikleri ve ithal ikamesi ya da ihracat potansiyeli olan ürünlere yönelik projelerine finansman sağlanması adına, 2022 yılında, 20.000.000 TL bütçeli finansman desteği programı ilan edilmiştir. Program kapsamında destek alan projelerin izleme faaliyetleri 2024 yılında sürdürülecektir.

2.4.2. TURİZM SOP

Güdümlü Projeler

- Aizanoi Alternatif Turizm Destinasyonu

Aizanoi Antik Kenti'nin önemli bir turizm destinasyonu haline gelmesine katkı sağlayarak Çavdarhisar (Kütahya) ilçesinin turizm gelirini artırmak genel hedefi olan ve Kütahya İl Özel İdaresinin başvuru sahibi olduğu güdümlü projenin uygulanmasına yönelik faaliyetler devam edecektir. Kütahya ilinde konuyla ilgili paydaşların iş birliğinde yürütülecek proje ile dünyanın bilinen ilk borsa yapısının da bulunduğu Aizanoi Antik Kenti bölgesinde alternatif turizm aktiviteleri oluşturularak gelen ziyaretçilerin geceleme sayısının, dolayısıyla kırsal kesimde yaşayanların turizmden elde edeceği gelirlerin artırılması sağlanacaktır.

- Frigya'nın Kalbi Ayazini

İhsaniye Köylere Hizmet Götürme Birliğinin başvuru sahibi olduğu güdümlü proje kapsamında Ayazini köyünün cazibesini ve kırsal turizm imkânlarını geliştirmek, ziyaretçilerin antik kentte geçireceği süreyi uzatarak kentin turizmden elde edeceği katma değeri artırmak amacıyla turist karşılama merkezinin iç tefrişatı yapılarak ziyaretçilerin Friglerin yaşantılarını hologram uygulamalarıyla izleyebilecekleri tanıtım filmlerinin gösterileceği bir müze oluşturulacak, ayrıca Ayazini köyünde yer alan başlıca eserlerin görünürlüğü ve aydınlatması yapılacaktır.

- Hamamboğazı Termal Çam Kokusu Bungalov Konaklama Tesis

Banaz Belediyesinin başvuru sahibi olduğu güdümlü proje kapsamında Hamamboğazı'nın termal turizm açısından cazibe merkezi haline getirilerek ilçede turizm odağında istihdam ve ekonomi yaratılması amacıyla 50 adet bungalov ev yapılacaktır.

Proje Teklif Çağruları

- Turizm Altyapısının İyileştirilmesi Mali Destek Programı (TAİDEP)

2021 yılı içerisinde ilan edilen ve sözleşmeleri imzalanan TAİDEP projelerinin yerinde izleme ziyaretleri ve proje ödemeleri gibi uygulamaya yönelik faaliyetler yapılacaktır.

- Turizm ve Tarımsal Altyapı Mali Destek Programı (TUTAP)

2022 yılı içerisinde ilan edilen ve sözleşmeleri imzalanan TUTAP projelerinin yerinde izleme ziyaretleri ve proje ödemeleri gibi uygulamaya yönelik faaliyetler yapılacaktır.

2.4.3. MESLEK SOP

Güdümlü Projeler

TR33 Bölgesi Gençlik ve Spor İl Müdürlüklerinin yararlanıcısı olduğu e-spora yönelik 4 adet güdümlü proje geliştirilmiştir. Bu projelerden 3 tanesi tamamlanmış olup 1 tanesi devam etmektedir. Bu kapsamda bölgesel ve ulusal düzeyde e-spor alanında uzmanlaşmış paydaşlarla iş birliği içerisinde lisanslı e-sporcu, hakem ve yayıncı yetiştirmek amacıyla e-sporun kapsamı ve dijital oyunlar hakkında gençlerin bilgilendirilmesi, uygulama alanları ve kariyer imkânları sunulması, yetenek tespiti, ebeveynlere yönelik e-spor ile ilgilenen çocukların güvenlik ve sağlığı için bilinçlendirme yapılmasına yönelik faaliyetler gerçekleştirilmeye devam edilecektir.

Geçmiş SOP'lara ilişkin faaliyetler aşağıda (Tablo 14) özetlenmektedir.

Tablo 14 – Geçmiş Dönem Sonuç Odaklı Program Faaliyetleri Çıktı Göstergeleri ve Bütçeleri

Faaliyet Adı	Sorumlusu	Süresi	Çıktı Göstergesi	Hedef	Doğrulama Kaynağı	Tahmini Maliyet (TL)
Finansman Desteği (TEKNO SOP)	İDB	01.01.2024 31.03.2024	Uygulanan Proje Sayısı	1 Adet	Ajans Faaliyet Raporu	13.240.000
Güdümlü Proje Destekleri (TURİZM SOP)	İDB	01.01.2024 30.09.2024	Uygulanan Proje Sayısı	3 Adet	Ajans Faaliyet Raporu	10.040.000
Proje Teklif Çağruları (TURİZM SOP)	İDB	01.01.2024 31.12.2024	Uygulanan Proje Sayısı	19 Adet	Ajans Faaliyet Raporu	42.010.000
Güdümlü Proje Destekleri (MESLEK SOP)	İDB	01.01.2024 30.06.2024	Uygulanan Proje Sayısı	1 Adet	Ajans Faaliyet Raporu	900.000
Geçmiş Dönem SOP Çalışmaları Değerlendirme Raporu	PBKB	01.01.2024 31.03.2024	Hazırlanan Rapor Sayısı	1 Adet	Değerlendirme Raporu	0
TOPLAM						66.190.000

3. Kurumsal Gelişim

3.1. Araştırma, Analiz ve Programlama

Proje Havuzu Oluşturma Çalışmaları

Geçmiş dönemlerde bölgedeki paydaşların proje fikirlerini (güdümlü, fizibilite, SOGEP vb.) toplamak amacıyla çeşitli faaliyetler gerçekleştirilmiştir. Kurum ve kuruluşlarda proje fikri geliştirme farkındalığını artırmaya yönelik bu faaliyetler oldukça faydalı sonuçlar ortaya çıkarmıştır. Ajans koordinasyonu ile SOGEP'ler kapsamında Bakanlığa sunulan projelerde de bölgemizde önemli başarılar elde edilmiştir.

2024 yılında da benzer şekilde proje havuzunun geliştirilmesi amacıyla her ilde fiziki veya çevrim içi arama konferansları gerçekleştirilecektir. Proje geliştirme aşamalarında ilçe/yöre odaklı çalışmalara özellikle önem verilecektir. Bununla birlikte daha geniş bir bakış açısı yaratılarak Batı Anadolu Bölgesi'ndeki kalkınma ajansları ile ortak güdümlü projeler, proje çağruları ve tanıtım faaliyetleri de kurgulanacaktır. Geliştirilecek projelerin sahanın ihtiyacını karşılayacak nitelikte olmasına azami derecede dikkat edilecektir. Güdümlü projelere zorunlu staj bileşeni eklenecek, SOGEP kapsamında ise gençlere yönelik projelerin geliştirilmesi için paydaşlar yönlendirilecektir. Etkinliklerle;

- Ajansın bölgeye yön verecek yüksek bütçeli güdümlü projeleri belirlemesi,
- Yatırımcılara önerilebilecek fizibilite fikirlerinin artırılması, ön fizibilitelerin hazırlanması,
- Dış kaynaklı projelerin geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Sosyoekonomik Görünüm

Ajans tarafından her yıl bölge illerinin sosyal ve ekonomik verileri farklı kurumların veri tabanlarından toplanarak il bazlı raporlar hazırlanmaktadır. Hazırlanan bu raporlar Ajans internet sitesinde sunulmaktadır. Bu raporlarda nüfus, eğitim, sağlık, dış ticaret, tarım gibi farklı konularla ilgili temel veriler yer almaktadır.

3.2. İş Birliği ve Koordinasyon

Kalkınma Kurulu Toplantıları

Kalkınma Kurulu üyeliklerinin yeniden belirlenmesi durumunda 2024 yılı içerisinde iki defa Kalkınma Kurulu toplantısı düzenlenmesi öngörülmektedir.

3.3. Kapasite Geliştirme

Bilgi İşlem Altyapısının Geliştirilmesi

Ajans iş ve işlemlerinin bir portal üzerinden yönetilmesi amacıyla veri ambarı ve veri görselleştirme çalışması gerçekleştirilecektir. Bu bağlamda hazırlanacak portal için 2022 yılı sonunda hizmet alımı başlatılmış olup bu kapsamda ihtiyaç duyulan veriler temin edilmekte ve tablolar hazırlanmaktadır. Tüm verilerin bir araya toplanacağı ve raporlamanın yapılacağı bir sistem kurulması öngörülmektedir. Sistem kurulmasının 2024 yılında tamamlanması beklenmektedir.

Bunun haricinde bilgi işlem altyapısının güçlendirilmesi amacıyla alınacak her türlü yazılım ve donanım (yeni personelin ihtiyaçları dahil) bu kalemden harcanacaktır.

Eğitim Faaliyetleri

Ajans tarafından Kalkınma Ajansları Personel Yönetmeliği çerçevesinde, 2024 yılı içerisinde insan kaynaklarının bilgi – becerilerini artırmak, Ajans personelinin bölgeye ve yatırımcılara daha iyi hizmet vermesi için teknik kapasitelerini geliştirmek amacıyla gerek bireysel gerek birim bazında gerekse tüm Ajans personelinin katılımının sağlanacağı bir dizi eğitim gerçekleştirilecektir.

Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı'nda İnsan Kaynakları Ofisi Başkanlığının sorumlu olduğu Kamuda İnsan Kaynakları başlığı altında yer alan 806.3 sayılı tedbirle “Kamu personelinin niteliğini artırmak üzere ihtiyacı kurumlar tarafından tespit edilecek ve hazırlanacak mesleki, teknik ve kişisel gelişim eğitimleri kamu personeline Uzaktan Eğitim Kapısı üzerinden verilecektir.” hükmüne istinaden Ajans personelinin bu platform üzerinden eğitim alması sağlanacaktır.

Ajansın çalışmaları kapsamında bilgi birikimini artırmak, analiz ve strateji yönetimlerini öğrenmek adına mevzuatta yer aldığı üzere her personel tarafından en az 30 saat eğitime katılım sağlanması planlanmaktadır.

Performans Değerlendirme Çalışmaları

Kalkınma ajanslarında istihdam edilmiş personelin performans değerlendirmesini yapmak üzere 2022 yılı başı itibarıyla “Kalkınma Ajansları Personelinin Performansının Ölçülmesi ve Değerlendirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar” yürürlüğe girmiştir. Bu kapsamda 2023 yılı başında da ilk değerlendirme yapılmış olup söz konusu esasların uygulaması TÜBİTAK tarafından yapılan yazılım yoluyla tüm ajanslarda uygulanmaya başlamıştır.

Performans değerlendirme sistemi kapsamında her bir Ajans personeli için bireysel performans hedefleri belirlenmektedir. 2024 yılı içerisinde de mevcut usul ve esaslara uygun olarak değerlendirme yapılacaktır.

İnsan Kaynaklarına İlişkin Faaliyetler

Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından Ajansımıza tahsis edilen toplam personel kadrosu 58 (1 Genel Sekreter, 1 Hukuk Müşaviri, 38 Uzman, 6 Destek Personeli ve 12 Sürekli İşçi) olup Ajansın personel mevcudu 31.07.2024 tarihi itibarıyla 41'dir. Ajansın ihtiyacına binaen boş olan ve görüşmeleri devam eden yeni tahsis edilecek (2 destek personeli, 3 sürekli işçi) kadrolar için Cumhurbaşkanlığı tarafından verilecek izin akabinde alıma çıkılması planlanmaktadır.

3.4. Tanıtım Faaliyetleri

Ajans Tanıtım ve İletişim Faaliyetleri

Ajansın tanıtım ve iletişimine yönelik faaliyetlere bu başlık altında yer verilmiş olup destek ve faaliyetlerin bilinirliğinin artırılması için çeşitli çalışmalar gerçekleştirilecektir. Bu kapsamda basın ve halkla ilişkiler çalışmaları öne çıkmaktadır. Ajans internet sitesine güncel şekilde haber girişleri yapılmakta, bu haberler Ajansın sosyal paylaşım mecraları üzerinden de yayımlanmaktadır. Ayrıca Ajans faaliyet ve duyuruları yerel / ulusal basına servis edilmektedir. Bu şekilde Ajans faaliyetleri ile ilgili bilinçlendirme ve görünürlük etkin şekilde sağlanmaktadır. Ajans faaliyetlerinin 2024 yılında yerel, ulusal ve uluslararası platformlarda daha görünür olmasını sağlamak üzere iletişim ve tanıtım faaliyetleri yürütülmeye devam edilecektir.

Ajansın periyodik yayını olan E-ZAFER dergisinin yayınlarına devam edilecektir. Dergi, muhteviyatındaki Yönetim Kurulu ve paydaşlarla röportajlar; Ajanstan, bölgeden ve projelerden haberler, bölgesel kalkınma alanında makaleler, bölgeden başarılı KOBİ'lerin ve STK'lerin

tanıtımları, kırsaldaki sosyoekonomik yaşam koşullarının tasviri ve bölgenin turizm değerlerinin tanıtılması göz önünde bulundurulduğunda özgün ve eğitici bir yayın organı olma özelliğini taşımaktadır. Dergi Mart, Haziran, Eylül ve Aralık aylarında Ajans internet sitesi üzerinden yayımlanacaktır.

Ayrıca Ajansın tanıtımında önemli bir rol oynayan, hem personelin kullandığı, hem de toplantı ve benzeri etkinliklerde paydaşlara verilmek üzere hazırlanan kalem, defter gibi ürünler kurumsal kimlik çalışmasına uygun olarak tedarik edilecektir.

3.5. Diğer Proje ve Faaliyetler

Tedarik Faaliyetleri

2024 yılı içerisinde yapılacak her türlü satın alma faaliyeti “Kalkınma Ajansları Mal, Hizmet ve Yapım İşi Satınalma ve İhale Usul ve Esasları” çerçevesinde gerçekleştirilecektir. Satın almalar yapılırken fayda-maliyet etkinliğinin sağlanmasına ve ihtiyaç duyulan alımların zamanında gerçekleştirilmesine dikkat edilecektir. Mal ve hizmet temininde kalite ve işlevsellik unsurları daima göz önünde bulundurulacaktır.

Menkul mal ve gayrimaddi hak olarak 2024 yılı içerisinde ortaya çıkacak ihtiyaca binaen gerekli alımlar yapılacaktır. Ayrıca Ajansta bulunan demirbaşların bakım onarımları ve süreli lisansa sahip hakların yenilenmesi bu kapsamda gerçekleştirilecektir.

2024 yılı içerisinde herhangi bir yeni taşınmaz mal temini planlanmamaktadır. Bununla birlikte mevcut taşınmazlar üzerinde tadilatlar yapılacak ve mutad bakım onarımlar sağlanacaktır. Ayrıca Ajans 2024 yılında rutin faaliyetlerini sürdürmek amacıyla bir dizi hizmet alımı ve tüketim malzemesi temini gerçekleştirecektir. Bu şekilde satın alma işlemi yapılacak belli başlı faaliyetler geçici süreyle yapılacak bilişim hizmeti ile haberleşme, ulaşım, ofis kullanım, toplantı organizasyonu, temsil ağırlama ve benzeri faaliyetlerdir. Kurumsal faaliyetlerle ilgili özet aşağıda (Tablo 15) verilmektedir.

Tablo 15 – Kurumsal Gelişim Faaliyetleri Bütçesi

Faaliyet Türü	Faaliyet Adı	Sorumlusu	Süresi
Araştırma, Analiz ve Programlama	Proje Havuzu Oluşturma Çalışmaları	PGUB	01.01.2024 31.12.2024
Araştırma, Analiz ve Programlama	Sosyoekonomik Görünüm	PBKB	01.01.2024 30.06.2024
İş Birliği ve Koordinasyon	Kalkınma Kurulu Toplantıları	PBKB	01.01.2024 31.12.2024
Kapasite Geliştirme	Bilgi İşlem Altyapısının Geliştirilmesi	İMİB	01.01.2024 31.12.2024
Kapasite Geliştirme	Eğitim Faaliyetleri	İMİB	01.01.2024 31.12.2024
Kapasite Geliştirme	Performans Değerlendirme Çalışmaları	İMİB	01.01.2024 31.12.2024
Kapasite Geliştirme	Yeni Personel İstihdamı	İMİB	01.01.2024 31.12.2024
Kapasite Geliştirme	Personel Ödemeleri	İMİB	01.01.2024 31.12.2024
Kapasite Geliştirme	Görev Yollukları	İMİB	01.01.2024 31.12.2024
Tanıtım ve Yatırım Destek	Ajans Tanıtım ve İletişim Faaliyetleri	İMİB	01.01.2024 31.12.2024
Diğer Proje ve Faaliyetler	Menkul Mal ile Gayrimaddi Hak Alımı, Bakım ve Onarımları	İMİB	01.01.2024 31.12.2024
Diğer Proje ve Faaliyetler	Gayrimenkul Tadilat, Bakım ve Onarımları	İMİB	01.01.2024 31.12.2024
Diğer Proje ve Faaliyetler	Ofis Kiralama, Kullanım ve Ulaşım Giderleri	İMİB	01.01.2024 31.12.2024
Diğer Proje ve Faaliyetler	Bilgi İşlem ve İletişim Hizmetleri	İMİB	01.01.2024 31.12.2024
Diğer Proje ve Faaliyetler	Diğer Hizmet Alımları	İMİB	01.01.2024 31.12.2024
Diğer Proje ve Faaliyetler	Görev Giderleri	İMİB	01.01.2024 31.12.2024
Diğer Proje ve Faaliyetler	Tüketime Yönelik Mal ve Malzeme Alımı (Kırtasiye, bilgi işlem malzemeleri vb.)	İMİB	01.01.2024 31.12.2024
Diğer Proje ve Faaliyetler	Temsil ve Ağırılama Faaliyetleri	İMİB	01.01.2024 31.12.2024

4. Yerel Kalkınma Fırsatları

4.1. Amaç

Ajans tarafından uygulanan sonuç odaklı programlar dışında kalan ancak bölgesel kalkınma anlamında önemli olduğu değerlendirilen konulardan azami fayda sağlanması gerekmektedir. Bu kapsamda gerekli analiz ve araştırmalar, bölgenin potansiyelini gösteren tanıtım faaliyetleri ile ulusal ve uluslararası desteklere yönelik çalışmalar yapılacaktır. Bu çalışmalarda bölge paydaşlarından gelen öneriler de değerlendirilecektir.

4.2. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

TR33 Bölgesi bulunduğu coğrafya nedeniyle hem sosyal hem de sanayi anlamında gelişmiş birçok ille (İzmir, Bursa, Eskişehir, Konya vb.) komşudur ve oldukça heterojen bir yapıya sahiptir. Komşu illerin gelişmişliği (2024-2028 Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi'nde potansiyel küresel il ve üretimde rekabetçi iller olarak sınıflandırılmıştır.) bazı durumlarda nitelikli insan gücünün bu illere göç etmesine sebep olurken bazı durumlarda da bu illerden yatırımcı çekme konusunda fayda sağlamaktadır (Nispeten bölge illerindeki OSB'lerde daha uygun yatırım fırsatları sunulabilmektedir). Yakın illere göre teşvik fırsatları da bölge genelinde daha iyi düzeydedir.

Bölge illeri sosyal gelişmişlik anlamında (*Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması (SEGE) verilerine göre Manisa-23., Uşak-29., Kütahya-37., Afyonkarahisar-41. sıradadır.*) orta seviyelerdedir. SEGE verilerine göre Manisa ili eğitim ve yaşam kalitesinde, Uşak ili eğitim ve sağlıkta, Kütahya ili sağlık ve rekabetçilikte, Afyonkarahisar ise eğitim ve demografik başlıklarında ortalamanın altında kalmaktadır. Bu veriler bölge genelinde farklı birçok müdahale alanının olduğunu ortaya koymaktadır.

4.3. Sonuç ve Çıktılar

2024 yılında yerel kalkınma fırsatları başlığı altında çalışılması planlanan konularda ulaşılması beklenen sonuç ve çıktılar aşağıda sunulmaktadır (Tablo 16).

Tablo 16 – YKF Faaliyetleri Çıktı Göstergeleri ve Bütçeleri

Faaliyet Türü	Faaliyet Adı	Sorumlusu	Süresi	Çıktı Göstergesi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
Araştırma, Analiz ve Programlama	Yeni Bölge Planı Bilgilendirme & Tanıtım Çalışmaları	PBKB	01.01.2024 31.12.2024	Düzenlenen Etkinlik Sayısı	1 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
Araştırma, Analiz ve Programlama	Acil Müdahale Gerektiren Konulara Yönelik Araştırmalar	PBKB	01.01.2024 31.12.2024	Hazırlanan Rapor Sayısı	1 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
Araştırma, Analiz ve Programlama	Program Sonrası Değerlendirme Raporu	İDB	01.01.2024 31.12.2024	Hazırlanan Rapor Sayısı	1 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
Araştırma, Analiz ve Programlama	Girdi – Çıktı Analizi	PBKB	01.01.2024 31.03.2024	Hazırlanan Rapor Sayısı	1 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
İş Birliği ve Koordinasyon	Bölge İçinde ve Dışında Kurum/Kuruluş Ziyaretlerinin Yapılması	YDOlar	01.01.2024 31.12.2024	Yapılan Ziyaret Sayısı	10 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
İş Birliği ve Koordinasyon	Kamu Binalarında Enerji Verimliliği Projesi (KABEV)	KYDO	01.07.2024 31.12.2024	Hazırlanan Rapor Sayısı	1 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
Tanıtım ve Yatırım Destek	Firma Ziyaretleri	YDOlar	01.01.2024 31.12.2024	Yapılan Ziyaret Sayısı	100 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
Tanıtım ve Yatırım Destek	Yeni Kurulan Firma Aramaları	YDOlar	01.01.2024 31.12.2024	Görüşülen Firma Sayısı	300 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
Tanıtım ve Yatırım Destek	Bölgesel Kalkınma Fonu Tanıtım, Potansiyel Tespiti ve Raporlama Faaliyetleri	MYDO	01.01.2024 31.12.2024	Başvurusu Hazırlanan Firma Sayısı	1 Adet	Toplantı Raporu
Tanıtım ve Yatırım Destek	Hedef Ülke Çalışması (Almanya)	MYDO	01.01.2024 31.12.2024	Yapılan Ziyaret Sayısı	1 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
Tanıtım ve Yatırım Destek	Şehir Lobiciliği	AYDO	01.01.2024 31.12.2024	Katılım Sağlanan Toplantı Sayısı	4 adet	Ajans Faaliyet Raporu
AB ve Diğer Dış Kaynaklı Projeler	Dış Kaynaklı Fonlara Yönelik Proje Hazırlıkları	PGUB	01.01.2024 31.12.2024	Geliştirilen Proje Sayısı	1 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
AB ve Diğer Dış Kaynaklı Projeler	AB-II Şehir Eşleştirme Programı	PGUB	01.01.2024 31.12.2024	Uygulanan Proje Sayısı	1 Adet	Ajans Faaliyet Raporu

Faaliyet Türü	Faaliyet Adı	Sorumlusu	Süresi	Çıktı Göstergesi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
AB ve Diğer Dış Kaynaklı Projeler	Sosyal Gelişmeyi Destekleme Programı (SOGEP)	İDB	01.01.2024 31.12.2024	Uygulanan Proje Sayısı	26 Adet	Etkinlik Raporu
AB ve Diğer Dış Kaynaklı Projeler	Çalışan ve Üreten Gençler Programı (ÇÜGEP)	İDB	01.01.2024 31.12.2024	Uygulanan Proje Sayısı	1 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
AB ve Diğer Dış Kaynaklı Projeler	Üreten Şehirler Programı (ÜŞEP) Proje Geliştirme Çalışmaları	MYDO	01.01.2024 31.12.2024	Geliştirilen Proje Sayısı	1 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
AB ve Diğer Dış Kaynaklı Projeler	Üreten Şehirler Projeleri (ÜŞEP)	İDB	01.01.2024 31.12.2024	Uygulanan Proje Sayısı	2 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
AB ve Diğer Dış Kaynaklı Projeler	Kurumsal Dönüşüm ve Sürdürülebilirlik Destek Programı	İDB	01.01.2024 31.12.2024	Uygulanan Proje Sayısı	1 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
AB ve Diğer Dış Kaynaklı Projeler	Türkiye'de Akıllı Uzm. Str. Gel. ve Uyg. için Kap. Art. Tek. Yrd. Proj. (CEDIS3)	PGUB	01.01.2024 31.12.2024	Uygulanan Proje Sayısı	1 Adet	Ajans Faaliyet Raporu
AB ve Diğer Dış Kaynaklı Projeler	Akdeniz Havzasında Sınır Ötesi İşbirliği Programı (INTERREG-NEXT-MED)	PGUB	01.04.2024 31.12.2024	Uygulanan Proje Sayısı	1 Adet	Ajans Faaliyet Raporu

4.4. Proje ve Faaliyetler

4.4.1. Araştırma, Analiz ve Programlama

Yeni Bölge Planı Bilgilendirme ve Tanıtım Çalışmaları

TR33 Bölgesi 2024-2028 yılları arasında Ajans çalışmalarına yol gösterecek olan yeni bölge planının onayını müteakip tanıtım ve bilgilendirme çalışmaları gerçekleştirilecektir.

Acil Müdahale Gerektiren Konulara Yönelik Araştırmalar

Ajansımız tarafından geçmiş dönemlerde yapılan analizler dikkate alınarak bölge için önem arz eden ve SOP'lar dışında kalan sektörlerle yönelik çalışmalar devam edecektir. Yıl içerisinde ihtiyaç duyulması durumunda yerel kalkınma fırsatları kapsamında araştırma ve analiz çalışmaları yürütülecektir.

Program Sonrası Değerlendirme Raporu (ÇEDEP)

Kalkınma Ajansları Proje ve Faaliyet Destekleme Yönetmeliği'nin 47. maddesinde program sonrası değerlendirme ve etki analizi konularına değinilmektedir. Buna istinaden kapanış raporu hazırlanan Çevre ve Enerji Altyapı Mali Destek Programı (ÇEDEP) için program sonrası değerlendirme raporu hazırlanacaktır.

Girdi Çıktı Analizi

Girdi-Çıktı tabloları ekonomide sektörler arasında alış-satış işlemleri ile iç ve dış talebi göstermektedir. Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü tarafından 2022 yılı Ağustos ayında 2019 yılı verileri ile 26 Düzey-2 bölgesi ve ülke geneli tabloların hazırlık çalışmalarına başlanmıştır. Devam eden çalışmalar ve eğitimler sonrası 2024 yılı ilk çeyreğinde bölgesel bazda raporların hazırlanarak Ajanslar tarafından yayınlanması planlanmaktadır.

4.4.2. İş Birliği ve Koordinasyon

Bölge İçinde ve Dışında Kurum/Kuruluş Ziyaretlerinin Yapılması

TR33 Bölgesi'nde Ajansın etkinliğini artırmak ve iş birliği olanakları yaratmak amaçlarıyla bölge içi ve dışı kamu kurumları, meslek kuruluşları, STK'lar (iş dernekleri vb.) ziyaret edilecektir. Bu ziyaretlerde bölgenin yatırım olanakları tanıtılacaktır.

Kamu Binalarında Enerji Verimliliği Projesi (KABEV)

Kamu Binalarında Enerji Verimliliği Projesi (KABEV), Dünya Bankası (DB) tarafından fonlanacak, Hazine ve Maliye Bakanlığının mali garantörlüğünde, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı (ÇŞİDB) Yapı İşleri Genel Müdürlüğü tarafından yürütülecektir. Projenin hedefi kamu binalarında enerji tüketimini azaltmak, yeni ve mevcut binalar için enerji gerekliliklerinin güçlendirilmesini sağlamaktır. Bu kapsamda Ajansımızca uygun özelliklere sahip binaların belirlenerek sisteme girişlerinin yapılmasının koordinasyonunun sağlanması planlanmaktadır. Başvurular sonrası yapılan çalışmalar rapor haline getirilecektir.

4.4.3. Tanıtım ve Yatırım Destek

Firma Ziyaretleri

Bölge genelinde kurulu firmalar ziyaret edilerek Ajans ve destek mekanizmaları ile yatırım teşvik sistemi hakkında bilgi verilecektir. Diğer kurum destekleri, ulusal ve uluslararası fonlar ve ortaklaşa yapılabilecek çalışmalar hakkında istişarelerde bulunulması öngörülmektedir.

Yeni Kurulan Firma Aramaları

Bölge genelinde yeni kurulan firmaların tespit edilmesi, devlet destekleri hakkında bilgilendirme yapılması sağlanacaktır. Görüşmelerde Ajansın ve Bakanlığın çalışmaları hakkında bilgi verilecektir.

Bölgesel Kalkınma Fonu Tanıtım, Potansiyel Tespiti ve Raporlama Faaliyetleri

Ülke genelinde erken aşama girişim sermayesi yatırımlarının artırılması ve büyüme potansiyeli taşıyan şirketlere yatırım yapılması amacıyla Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının yatırımcısı olduğu “Bölgesel Kalkınma Fonu” kurulmuştur. Fonun yatırım yapacağı firmaların tespit edilmesi sürecinde YDO’ların aktif rol oynayarak bölgelerinde potansiyel gösteren firmaların raporlanması ve Fon Yönetimine bildirilmesi görevi Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü tarafından tevdi edilmiştir. Bu kapsamda potansiyel firmaların tespiti ve Bakanlık tarafından gönderilen form aracılığı ile raporlanması işi yapılacaktır.

Hedef Ülke Çalışması (Almanya)

Almanya, güçlü sanayisi ve ürettiği teknolojik ürünlerden kaynaklı olarak Avrupa Birliğindeki en önemli ülkelerden biridir. Almanya’ya yapılan ihracata bakıldığında (TÜİK 2022) “Motorlu Kara Taşıtı, Treyler (Römork) ve Yarı Treyler (Yarı Römork) İmalatı (özellikle Motorlu Kara Taşıtları için Parça ve Aksesuar İmalatı)” 3,8 milyar ABD doları ile ilk sırada gelmektedir. Kütahya ve Manisa illerine otomotiv yan / ana sanayi yatırımcısı çekmek hedeflendiğinden Almanya üzerine yapılacak çalışmalar fayda sağlayacaktır. Almanya’ya ihracatta öne çıkan ikinci alan “Giyim Eşyalarının İmalatı” 3,2 milyar ABD doları olurken üçüncü sırada Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı (1,5 milyar ABD doları), dördüncü sırada ise “Gıda Ürünleri İmalatı” 1,2 milyar ABD doları ile gelmektedir. Özellikle giyim ürünleri imalatı açısından Uşak ili, gıda ihracatında ise Afyonkarahisar ili açısından ortak çalışmalar yapılabilmesi muhtemeldir.

Çalışma kapsamında hedef sektörlerin belirleneceği bir rapor hazırlanacak; ayrıca kurum ziyaretleri (Alman-Türk Ticaret ve Sanayi Odası, Türk ve Alman İşverenler Birliği vb.) ve bölge yatırım ortamının tanıtılması faaliyetleri gerçekleştirilecektir.

Şehir Lobiciliği

Kütahya Valiliği himayesinde Kütahya ilinin turizm, ulaşım, sanayi, tarım vb. sektörlerde yürütülen çalışmalarının masaya yatırıldığı ve şehrin bu ana sektörlerdeki kalkınma stratejileri üzerine bilimsel temellere dayalı değerlendirmelerinin yapıldığı İl Değerlendirme ve İstişare Toplantıları ile Afyonkarahisar’da gerçekleştirilen Ortak Akıl Buluşmaları, TR33 Bölgesi’nin diğer illeri olan Manisa ve Uşak’ta da gerçekleştirilecektir. İllerdeki önde gelen karar alıcıların (Milletvekilleri, Valilik, Belediye, TSO, Ajans, OSB, İl Müdürlükleri vb.) katılımıyla gerçekleştirilecek toplantılarda, illerde acil müdahale gerektiren sorunlar / ihtiyaçlar ve bunlara yönelik yatırım konuları ortaya çıkarılacak, 2024 yılı özelinde aciliyet ve önem sırasına göre listelenmesi sağlanacaktır. Bu toplantılar sonucunda illerin önde gelen aktörlerinin, Bakan düzeyinde yapılacak görüşmelerde söz konusu listenin başını çeken sorunları dile getirmesi sağlanacaktır. Özellikle Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına

yapılacak ziyaretlerde heyette Ajans Genel Sekreteri de yer alacaktır. Bu sayede Türkiye’de yatırım gücü bulunan ilgili makamlara, bölge illerine ait acil sorunların ve çözüm önerilerinin ortak bir ağızdan objektif bir şekilde iletilmesi sağlanmış olacaktır.

4.4.4. AB ve Diğer Dış Kaynaklı Programlar Kapsamındaki Projeler

Uluslararası hibe kaynakları takip edilecek ve uygun başvuru sahibi olan kurum/kuruluşlara duyurulması sağlanacaktır. Yaygınlaştırma Ajansın sosyal medya hesapları üzerinden veya doğrudan hibe programının eşleştiği kurum ile irtibata geçme şeklinde de yapılacaktır.

Türkiye ile AB-II arasındaki şehir eşleştirme (yeşil bir gelecek için eşleştirme) hibe programı kapsamında bölgemizden Uşak Belediyesi tarafından sunulan “Sürdürülebilir Bir Gelecek için İş Birliği: Tekstil Sektörünün Yeşil Geçişini Ortaklıklar Yoluyla Hızlandırılması” projesinde iştirakçi olarak yer almaktadır.

Sosyal Gelişmeyi Destekleme Programı (SOGEP)

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından yürütülen SOGEP kapsamında destek almaya hak kazanan projelerin bazıları Ajansın 2021-2024 yılları arasında çalışacağı sonuç odaklı programlarla ilgili olmakla birlikte çalışma programında bütünlük sağlaması açısından YKF başlığı altında verilmektedir:

- 2021 – 2023 SOGEP

2021, 2022 ve 2023 yılları Sosyal Gelişmeyi Destekleme Programları kapsamında bölgeden destek almaya hak kazanan projelerden 26 tanesinin uygulama faaliyetleri devam edecektir.

- 2024 SOGEP

2024 Yılı Sosyal Gelişmeyi Destekleme Programı kapsamında bölgeden sunulacak projelerin 78.230.000 TL destek alması beklenmektedir. SOGEP kapsamında 2024 yılı Kalkınma Ajansları Teması olan “Kadın Girişimciliği / Kadın İstihdamı”na yönelik projeler önceliklendirilecektir.

- SOGEP – Anadoludakiler

Sosyal Gelişmeyi Destekleme Programı– *Anadoludakiler* kapsamında bölgeden sunulacak projelerin 36.738.000 TL destek alması beklenmektedir. Program kapsamında bölge coğrafyasının özgün değerlerinden katma değer yaratılmasına yönelik projeler önceliklendirilecektir.

Çalışan ve Üreten Gençler Programı (ÇÜGEP)

- Tekstilin Yeni Jönü: Kula

Kula Belediyesinin yararlanıcısı olduğu proje ile her biri yaklaşık 5 bin m² kapalı alana sahip iki tekstil atölyesi kurulacaktır. Proje ile Manisa ili Kula ilçesinde tekstil sektöründe gençlerin ve kadınların istihdam edileceği (yaklaşık 800 kişi), ilçenin üretim ve ihracat kapasitesinin artırılmasına katkı sunan iki atölyenin faaliyete geçmesi hedeflenmektedir.

- Kula Jeotermal Enerji ile Teknolojik Sera Kurulumu

Kula Belediyesinin yararlanıcısı olduğu proje ile toplam 64,5 dekar alan üzerinde 50 dekar büyüklüğünde teknolojik sera alanı kurulması sağlanarak tarımsal üretimde görece olarak geri planda kalan Kula’da atıl durumdaki jeotermal kaynağın kullanılacağı, ilçeye ekonomik hareketlilik kazandıracak, yerli gıda üretimini destekleyecek, yeşil ve temiz üretimi teşvik eden ve toplam 100

genç ve kadına istihdam olanağı yaratarak ilçede seracılık faaliyetinin yerleşmesinin ilk adımı olacak teknolojik sera alanı kurulacaktır.

- Kula-Salihli UNESCO Global Jeoparkı Yenileniyor ve Dijitalleşiyor

Jeopark Belediyeler Birliğinin yararlanıcısı olduğu proje ile 2.320 km² alanın altyapısı ve üstyapısı oluşturularak tüm gerekliliklere sahip, çok yönlü aktiviteleriyle uzun vakit geçirilebilecek, özellikle yabancı turistlerin gözde turizm destinasyonuna dönüştürülmesi hedeflenmektedir. Proje ile jeopark alanındaki altyapılar yenilenecek, yeni yapılar eklenip 155 m² büyüklüğünde interaktif müze yapılacaktır. Böylece 3 genç istihdamının yanı sıra projenin etkisiyle restoranlar, oteller, acenteler, rehberler gibi hizmet sektörlerindeki ekonomik hareketlilikle 20'nin üzerinde dolaylı istihdam sağlanacaktır.

- Kula Tarihi, Restorasyonla Canlanıyor

Kula Belediyesinin yararlanıcısı olduğu proje ile ilçenin turizm hinterlandında yer alan, restorasyonu ile örnek olacak, turistlerin konaklaması, istirahat etmesi ve vakit geçirmesi; ayrıca ilçenin ekonomik hareketlilik kazanması için Bekirbeyler Evi, Köprücüler Evi ve Hancı Çukur Çeşme ile Buruşuk Çukur Çeşme'nin restorasyonu ile butik otel ve etkinlik alanı yapılması öngörülmektedir. Proje kapsamında, doğrudan 12 genç ve kadının istihdamı sağlanacak; bunun yanı sıra projenin yaratacağı ekonomik canlılık sayesinde dolaylı olarak da 30'a yakın kişiye iş olanağı sağlanacaktır.

- Kula Emir Bölgesi Termal Cazibe Merkezi

Kula Belediyesinin yararlanıcısı olduğu proje ile Manisa ilinin termal turizm alanında yükselen değeri Kula ilçesindeki Emir Kaplıcalarında atıl durumda bulunan termal suyun kullanılacağı iki termal havuza sahip tesis yapılacak; yine kadın ve erkek olmak üzere iki tarihi Roma hamamı restore edilecektir. Termal havuz tesisinde, lobi, kafeterya, vitamin bar, soyunma odaları, tuvalet gibi sosyal alanlar yer alacaktır. ÇÜGEP kapsamında desteklenen bu proje ile tesisin işletmesi için doğrudan 10 genç ve kadının istihdamı sağlanacaktır.

Üreten Şehirler Programı (ÜŞEP)

- Yeşil Dönüşüm Yolunda Manisa TSO Enerji Verimliliği Merkezi

Manisa'nın başat sektörü beyaz eşya ana sanayi temsilcisi Vestel firmasının tedarikçilerine yönelik enerji verimliliği danışmanlığı ve üretimde yalınlaşma eğitimi ile öğren-dönüş modelini içeren hizmet sunulacak, AB Yeşil Mutabakatı çerçevesinde Manisa ve çevre illerdeki firmaların karbon ayak izini azaltmalarına ve rekabetçi konumlarını güçlendirmelerine destek sağlayan, şehrin sosyoekonomik ve çevresel gelişimini olumlu yönde etkileyen faaliyetler gerçekleştirilecektir. Enerji Verimliliği Merkezi, Manisa TSO işbirliği ile kendi hizmet binasında uygun bir ofiste yetkin personel istihdamıyla kurulacaktır.

- Manisa İmalat Sanayisinde Yeşil Dönüşüm Tematik Teknik Destek Programı

Orta-yüksek ve yüksek teknoloji düzeyinde faaliyet gösteren işletmeler ve Manisa ilinin olgunlaşan sektörlerinin öncelikli olarak destekleneceği tematik destek programı kapsamında aşağıda belirtilen hususlar hedeflenmektedir:

- İşletmelerin yeşil dönüşüm fırsatları açısından değerlendirilerek işletme özelinde "Yeşil Dönüşüm Fırsatları Tespit Raporu" hazırlanması

- Yeşil Dönüşüm Fırsatları Tespit Raporu'nda yer alan dönüşüm alanlarını planlamak, projelendirmek, bunların hayata geçirilmesine yönelik yatırım/fon imkanlarını araştırmak ve işletmenin bu alanlardaki diğer çalışmalarını koordine etmek üzere “sürdürülebilirlik uzmanı” unvanıyla çalışacak personel yetiştirilmesi
- İşletmelerin sürdürülebilirlik yatırımları kapsamında AB fonlarından yararlanabilmesini kolaylaştırmak adına işletme özelinde “Cinsiyet Eşitliği Planı” hazırlanması ve ayrıca sürdürülebilirlik uzmanları tarafından taslak olarak hazırlanacak “Kurumsal Sürdürülebilirlik Strateji Belgesi” için danışmanlık sağlanması

Kurumsal Dönüşüm ve Sürdürülebilirlik Destek Programı

- AFJET SCADA Sistemi Kurulumu

Afyonkarahisar Merkez İlçe'nin ısıtılmasında 3 adet ısı merkezi bulunmakta olup; bunların uzaktan izleme ve yerinde otomasyon sistemi mevcuttur. Hali hazırda 2010 yılında kurulmuş olan kontrol sistemi, operatör ve teknik personel tecrübeleri ile değişken koşullara uyum sağlanmaktadır. Gelişen dünya ve ölçüm-tahmin teknolojileri ile bölgesel ısıtmada kullanılan kaynakların optimum değerlendirilebilmesi için kurulacak yapay zeka temelli scada sistemi sayesinde kontrol sisteminin ihtiyacı olan set değerlerinin program algoritması ile hesaplanması hedeflenmektedir. Proje sayesinde şirketin en büyük gideri olan elektrik enerjisinden yaklaşık %20 oranında tasarruf sağlanması hedeflenmekte olup sistemin değişken koşullara önceden tepki verecek olması sebebi ile de ekipmanların ani ve maksimum kapasite çıkışları da engellenecektir.

Türkiye'de Akıllı Uzmanlaşma Stratejilerinin Geliştirilmesi ve Uygulanması için Kapasite Artırımı Teknik Yardımı Projesi (CEDIS3)

Proje kapsamında paydaşların etkili akıllı uzmanlaşma stratejileri oluşturma ve uygulama kapasitesinin artırılması hedeflenmektedir. Bu kapsamda Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı koordinasyonunda yapılacak çalışmalara katılım sağlanacaktır.

Akdeniz Havzasında Sınır Ötesi İşbirliği Programı (INTERREG-NEXT-MED)

Akdeniz Havzasında Sınır Ötesi İşbirliği Programı (INTERREG-NEXT-MED) Avrupa Birliği tarafından finanse edilen ve ülkemizde Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı'nın Ulusal Otorite görevini yürüttüğü, Akdeniz Havzası'ndaki ülkelerin işbirliğini geliştirmeyi amaçlayan bir destek programıdır. INTERREG-NEXT-MED'in 15.12.2023 tarihinde ilan edilen çağrıya yapılan başvurularda Ajans 7 projede ortak, 3 projede ise iştirakçi olarak yer almıştır. Projelerin başarılı olması durumunda çeşitli faaliyetler Ajans tarafından yerine getirilecektir.

5. Sonuç ve Değerlendirme

2024 yılında genel olarak Ajans tarafından çalışılan tüm SOP'larla ilgili olarak analiz, araştırma ve iş birliği çalışmaları önceliklendirilecek, konuyla ilgili tüm paydaşların görüşlerinin de alınmasına azami dikkat edilecektir. Ayrıca teknik destek programı tüm SOP'lar kapsamında uygulanarak gerekli eğitim ve danışmanlık hizmetleri ile bölgenin kapasitesinin artırılmasına çalışılacaktır. Geçmiş dönemlerden gelen SOP'ların izleme çalışmalarına devam edilecektir. Kâr amacı güden kurumlara yönelik yönetim danışmanlığı ve yatırımcılara yol gösterme hususundaki faaliyetler 2024 yılı içerisinde de sürdürülecektir. İlçe bazlı proje havuzu oluşturmaya yönelik olarak ise 2024 yılı içerisinde çalışmalar yoğunlaştırılacaktır. Geçmiş dönem SOP'lara yönelik mali destek programları ile desteklenen projelerin de izlemelerine 2024 yılında devam edilecektir. Kalkınma Ajansları 2024 yılı temasına olan "Kadın Girişimciliği/Kadın İstihdamı"na yönelik faaliyetlere azami derecede önem verilecektir.

Ajans personelinin uzmanlık alanları hem bölge planı hem de yeni SOP'larla ortaya çıkan konular üzerinden geliştirilecektir. Yeşil üretim, kırsal kalkınma, girişimcilik vb. konularda Ajans personelinin eğitim alması, konferanslara katılması teşvik edilecektir. Ajans uzmanları, çalışacağı konularda elde ettiği bilgi ve deneyimleri Ajans içerisinde yapılacak koordinasyon toplantılarında yapacakları sunumlarla tüm Ajans personeli ile paylaşacaktır.

SOP'lar dışında bölge için önem arz eden, önümüzdeki dönemlerde Ajansın hizmet verdiği illerde değişim sağlayabilecek potansiyele sahip olduğu değerlendirilen konular ve sektörlerde de yerel kalkınma fırsatları başlığı altında çalışmalar yürütülecektir.

2024 Yılı Çalışma Programı kapsamında tüm faaliyetler, çalışılan SOP'ların ve yerel kalkınma fırsatlarının başarılı bir şekilde tamamlanabilmesini sağlayacak şekilde kurgulanmış olup Ajansın mevcut beşeri, teknik ve finansal kapasitesiyle bu çalışmaları başarılı bir şekilde uygulayabileceği değerlendirilmektedir.

6. Ekler

- EK C) Düzenlenecek Etkinlikler Tablosu (5 Sayfa)
- EK D) Yapılacak Araştırmalar, Analizler, Stratejiler ve Raporlar Tablosu (3 Sayfa)
- EK E) Yapılacak Program Sonrası Değerlendirme ve/veya Etki Analizi Çalışmaları Tablosu (1 Sayfa)

Genel Sekreter tarafından 4 no.lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 196-(1)/b maddesine uygun olarak hazırlanıp 27.09.2023 tarihli ve 2023-03 sayılı Yönetim Kurulu Toplantısı'nda alınan 1 no.lu karar ile kabul edilen Ajansımızın 2024 Yılı Çalışma Programı, Kalkınma Ajansları Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 21/1 maddesi gereğince T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü'nün onayına sunulmuş olup Bakanlığın 26.01.2024 tarihli ve E-42359965-602.03-5470987 sayılı yazısıyla onaylanmıştır. 2024 Çalışma Programı ve Bütçesinin ilk revizyonu mezkur Yönetim Kurulu kararı uyarınca Genel Sekreterlik tarafından yapılmış olup 04.04.2024 tarihli ve E-76435721-661.00-6097 sayılı yazımızla Bakanlık onayına sunulmuş ve Bakanlığın 08.05.2024 tarihli ve E-42359965-841.01-5750132 sayılı yazısıyla onaylanmıştır. Bakanlığın 04.07.2024 tarihli ve E-42359965-106.03-5914622 sayılı yazısına istinaden 2024 Yılı Çalışma Programı ve Bütçesi ikinci defa revize edilmiş olup adı geçen Yönetmelik hükmüne istinaden Bakanlık onayına sunulmaktadır.

09.08.2024

Kutlu ESER

Genel Sekreter

Yönetim Kurulu Üyesi

T.C. ZAFER KALKINMA AJANSI

Kütahya Merkez: Cumhuriyet Mah. Mehmet Dumlu Cad. No:42
43020 Kütahya

Tel: (0274) 271 77 61-62

E-posta: info@zafer.gov.tr

Web: http://www.zafer.gov.tr

Afyonkarahisar

Adres: Dörtüyl Mah. Turgut Özal Cad. No:69
ATSO Hizmet Binası Kat:2 03100
Merkez/Afyonkarahisar
Tel: (0272) 212 20 70

Manisa

Adres: Merkez Efendi Mah. Mimar Sinan Bulvarı No:127
Manisa TSO Bülent Koşmaz HizmetBinası Kat:1 45020
Yunusemre/Manisa
Tel: (0236) 237 29 47

Uşak

Adres: Sarayaltı Mah. Kılcan Cad. No:1
Uşak TSO Hizmet Binası Kat:1 64100
Merkez/Uşak
Tel: (0276) 224 43 41

afyoninvest.gov.tr

|

kutahyainvest.gov.tr

|

manisainvest.gov.tr

|

usakinvest.gov.tr